БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 291 (19.367). ● 1985 йил 20 декабрь, жума ● Баҳоси 3 тийин.

М. С. ГОРБАЧЕВНИНГ

«Ядро урушининг олдини олиш учун курашувчи жаҳон врачлари» халқаро ҳаракати америкалик ҳамраиси Б. Лаун билан учрашуви

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев 18 декабрь куни Кремлда «Ядро урушининг олдини олиш учун курашувчи жаҳон врачлари» халқаро ҳаракатининг америкалик ҳамраиси профессор Б. Лаунни қабул қилди. Учрашувда ҳаракатнинг совет ҳамраиси академик Е. И. Чазов қатнашди.

Бўлиб ўтган суҳбат чоғида Б. Лаун ўз сафларида 50 дан ортиқ давлатнинг 145 мингдан кўпроқ врачи ва медицина ходимини бирлаштириб турган ҳаракатнинг фаолияти ҳақида гапириб берди. Ҳаракат ядро урушининг эҳтимол тутилган медицина-биология оқибатларини ўрганиб ҳамда олинган маълумотлардан жамоатчиликни, сиёсий арбобларни ва ҳукуматларни хабардор қилиб, шу тариқа ядро уруши хавфининг олдини олиш ишига муҳим ҳисса қўшмоқда.

Ҳаракат илгари сурган программа ядро қуролларини кўпайтирмаслик, қисқартириш ва тугатишни, бу қуроллар синовларини тақиқлашни, бу қуролларни биринчи бўлиб ишлатишдан воз кечишни, қуролланиш пойгасини космосга ёймасликни, кенг халқаро тинч ҳамкорликни кўзда тутади.

Б. Лаун кенг халқ оммасини қуролланиш пойгасини тўхтатиш ва ядро уруши хавфини бартараф этиш проблемаларини муҳокама қилишга жалб этиш ғоят муҳимлигини таъкидлади. Халқларнинг овозига қулоқ солиниши керак, халқларнинг овози ҳукуматларнинг қарорларига таъсир ўтказиши керак.

Б. Лаун СССРнинг тинчлик ташаббусларига ва жумладан, шу йил 6 августда жамики ядровий портлатишларни тўхтатиб қўйишни эълон қилганлигига юқори баҳо берди. Врачлар ҳаракатининг V халқаро конгресси шу йил ёзида М. С. Горбачев ва АҚШ президенти Р. Рейган номига йўллаган мурожаатномада ядровий портлатишларни ана шундай тўхтатиб қўйишга даъват қилинган эди. Ядровий портлатишларни тўхтатиш барча халқларнинг орзу-умидларига мос бўлиб тушади, деди Лаун.

М. С. Горбачев профессор Б. Лаунни ва академик Е. И. Чазовни «Ядро урушининг олдини олиш учун курашувчи жаҳон врачлари» ҳаракатига 1985 йилги Нобель Тинчлик мукофоти берилганлиги билан табриклади. Совет Иттифоқида, деди у, бу ҳаракатнинг фаолиятига, унинг ижтимоий салмоқли шифолаш миссиясига зўр ҳурмат ва хайрихоҳлик билан қаралмоқда. Ҳозир дунёдаги урушга қарши ҳаракатда у ҳақли равишда мўътабар ўрин олиб турибди. Медиклар даҳшатли ҳақиқатни очиб бермоқдалар, одамлар аянчли фалокатга йўл қўймаслик учун шу ҳақиқатни билишлари керак. Шу маънода врачлар зиммасига ўз беморларини уларнинг ҳаётига хавф солиши мумкин бўлган ҳамма офатлардан омон асраш мажбуриятини юклайдиган Гиппократ қасами ядро асрида ҳақиқатдан ҳам янги салмоқ касб этди.

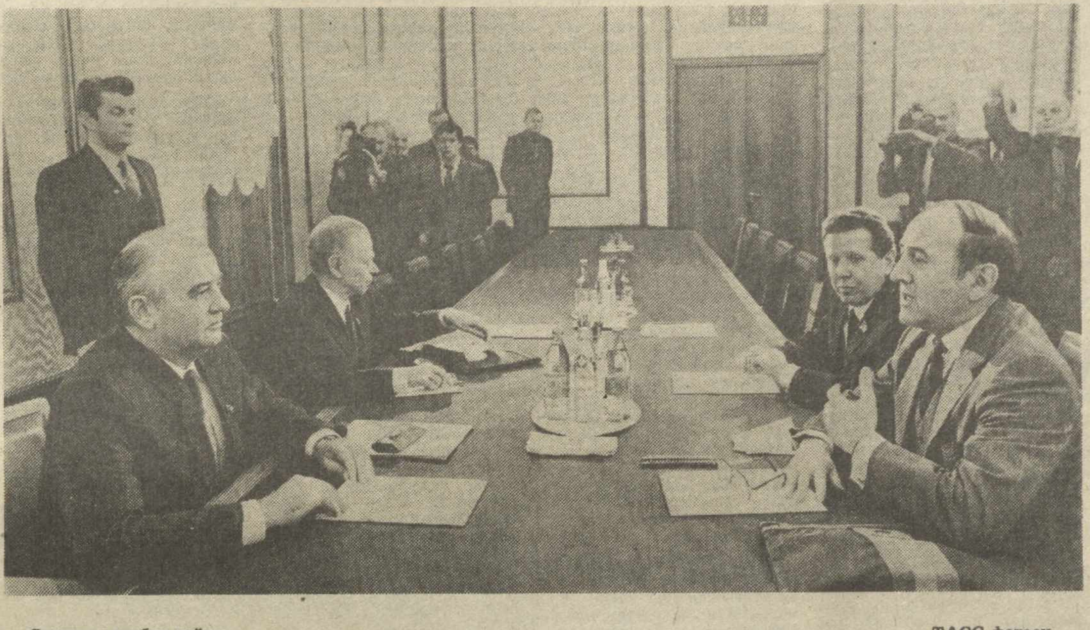

Суратда: суҳбат пайти.

ТАСС фотоси.

Врачлар халқаро ҳаракати V конгрессининг КПСС Марказий Комитети Бош секретари ва АҚШ президенти номига йўллаган мурожаатномаси Ер куррасида яшовчи жамики аҳолини ядровий фалокатнинг кулфатли оқибатларидан омон асрашдек эҳтиросли иштиёқ руҳи билан суғорилган.

Инсон тафаккури тарихий миқёсдаги ўзгаришларни ўз вақтида қамраб олишга ҳамиша ҳам қодир бўлавермайди. Бу — ёппасига ядровий қирғин хавфи ҳар бир хонадонга, ҳар бир оилага жуда яқинлашиб қолган ҳозирги пайтда катта камчилик, айниқса хатарли камчиликдир. Шу боисдан ҳам халқларнинг, халқлар жамоат ташкилотларининг тинчликни ҳимоя қилувчи овози шу кунларда айниқса, катта аҳамият касб этмоқда. Бу — инсоният ўзини-ўзи сақлаб қолишидан иборат ўзига хос ички туйғунинг ифодасидир.

Ядро қуроли ёрдамида дағдаға солиб туришга асосланган тинчлик мўрт тинчликдир. Ердаги ва космосдаги қурол-яроғларни кўпайтириш орқали тинчликни мустаҳкамлаб бўлмайди. Давлатлар ўртасидаги муносабатларнинг кескинликни юмшатиш ҳамда тинчлик ва ўзаро хавфсизлик шароитидаги ҳамкорликдан бошқа ишончлироқ ва самаралироқ моделини ҳали ҳеч ким ихтиро қилгани йўқ. Давлатлар ўртасидаги ҳарбий қарама-қаршилик даражасини пасайтириш шу муносабатларнинг доирасини мустаҳкамлаб, уларга барқарорлик ва пухталик бахш этган бўлур эди.

Биз шунга асосланиб, деди М. С. Горбачев, СССР ва АҚШ раҳбарларининг Женевадаги учрашувига бордик. Шу учрашув давомида Совет—Америка муносабатларини нормаллаштиришга муҳим асос солинди, умуман халқаро вазиятни соғломлаштириш учун шарт-шароит яратилди.

Аммо биз бошқа бир нарсани ҳам кўриб турибмиз: ўз вақтида Женева учрашувининг ўтказилишини барбод этиш учун кўп куч-ғайрат сарфлаган АҚШдаги реакцион, агрессив кайфиятдаги доиралар ҳозир бу учрашувнинг натижаларига ҳужум қилмоқдалар. Томонлар Женевада аҳдлашиб олган СССР билан муносабатларни нормаллаштиришга, Совет — Америка муносабатларидаги ўзаро ишончни мустаҳкамлашга қарши кенг кампания авж олдирилди, СССРга, совет кишиларига ишончсизлик ва душманликни кучайтириш учун матбуот пропагандаси, телевидение, кинодан зўр бериб фойдаланмоқдалар. Чамаси, Женевадаги музокараларнинг қатнашчилари халқларимиз ўртасида кўпроқ ҳамжиҳатлик бўлиши кераклигини ёқлаб чиққанликлари АҚШдаги кимларгадир жуда халақит бермоқда. Машъум «кузғунлар» Женева аҳдномаларининг турмушга татбиқ этилишига йўл қўймаслик, олий даражадаги янги Совет—Америка учрашувини барбод қилиш ёки ҳеч бўлмаганда, обрўсизлантириш мақсадини кўзлаётганликлари кўриниб турибди. Афсуски, АҚШ давлат арбобларининг сўнгги ошкора нутқларини ҳам «Женева руҳи» билан қовуштириш қийин.

Совет Иттифоқига келганда, шуни айтиш керакки, унинг сиёсати равшан ва собитқадамдир. Совет Иттифоқи мустаҳкам ўзаро хавфсизлик ва Қўшма Штатлар билан тинч ҳамкорликнинг структурасини қуриш йўлида шу йўлнинг ўзига тегишли қисмини босиб ўтишга розидир. Биз Америка раҳбарларидан ҳам худди шуни кутмоқдамиз. Биз Женевада Қўшма Штатларга қўлимизни узатдик. Биз қурол-яроғларда мусобақа қилишдан қуролсизланишга, муҳолифликдан ҳамкорликка ўтишга тайёрмиз. Врачлар ҳаракатининг яқинда бўлиб ўтган халқаро конгресси шиори «Муҳолифлик эмас, балки ҳамкорлик» деб аталди. Бу шиорга қўшилмасдан бўлмайди. Ҳозирги замондаги ҳамкорлик — цивилизациямиз тараққиётининг ҳам, биргаликда омон қолишимизнинг ҳам зарур шартидир.

Совет Иттифоқи нимаики зарур бўлса, ҳаммасини қилишга, ядро қуролини батамом йўқотишга, ядро қуроли ишлатиладиган уруш хавфининг батамом бартараф этилишига тайёрдир. Биз инсоннинг биринчи галдаги ҳуқуқи — яшаш ҳуқуқини амалда таъминлаш тарафдоримиз. Биз ядро қуролларини ишлаб чиқаришни зудлик билан тўхтатиш, энг самарали назорат остида бундай қуроллар синовини тўла ва муддатсиз тақиқлаб қўйиш тарафдоримиз. Бизнинг ягона шартимиз шуки, бу тадбирларни ҳар иккала томон амалга ошириши керак.

Ялпи ядро қуролсизланиши йўлидаги йирик реал қадам сифатида биз Америка Қўшма Штатларига стратегик ядро аслаҳахоналарини тубдан — 50 процент қисқартиришни таклиф этдик. Равшанки, бунда биринчи зарба космик қуроллари тўла-тўкис тақиқлаб қўйилиши керак, яъни ядро қуролини йўқотиш йўлидаги ҳамма куч-ғайратларни пучга чиқаришга қодир бўлган, қуролланиш пойгасини мислсиз миқёсларда авж олдириб юборадиган «самовий урушлар» программасидан воз кечиш керак. Бунинг натижасида, врачлар ҳаракати мурожаатномасида ҳаққоний равишда таъкидлаб ўтилганидек, жаҳон миқёсида ядровий можаро хавфи ғоятда кучайган бўлур эди.

Буни ҳозир бутун жаҳон аҳли аслида тушуниб турибди. 151 давлат — АҚШдан ташқари, асосан БМТнинг ҳамма аъзолари куни кеча БМТ Бош Ассамблеясининг космик фазода қуролланиш пойгасининг олдини олиш ҳақидаги қарори учун овоз бердилар.

М. С. Горбачев ядро қуроли синовларига чек қўйиш масаласига алоҳида тўхталиб ўтди, врачлар ташкилоти ҳам шунга астойдил даъват этиб, уни ишончли асослар билан мустаҳкамламоқда. Совет Иттифоқи шу йил 6 августдан бошлаб барча ядровий портлатишларни тўхтатиб қўйиш ҳақидаги қарори бутун жаҳонда юқори баҳоланди. Шу қадамни қўяр эканмиз, биз эзгу ният билан ярамас йўлни қоралadik — ядро қуролини муттасил такомиллаштиришни тўхтатишга, унинг запасларини аслида «жонсиз» қилиб қўйишга асосландик. Мен бу ҳақда Женевада президент Рейганга ҳам айтган эдим, деди М. С. Горбачев. Минг афсуски, АҚШ ҳануз биздан ибрат олгани йўқ.

М. С. Горбачев Б. Лаунга жавоб бериб бундай деди: биз ядровий портлатишларни тўхтатиш ҳақида СССР қабул қилган қарор муддатини узайтиришга тайёрмиз, бунинг учун Америка Қўшма Штатлари ҳам шунга яраша жавоб бериши лозим. Биз Америка маъмуриятини астойдил ана шунга даъват этамиз. Ядро портлатишларини тўхтатиб қўйишга иккала томоннинг қўшилиши учун ва бу муддатни 1 январдан яна узайтириш учун ҳозирча жуда яхши имконият бор. Ядровий қуролларнинг ҳамма синовларини батамом, шартнома асосида тақиқлаб қўйиш йўлини очадиган ана шу имкониятни қўлдан бой бериш сира ақли расолик бўлмас эди. Бу масалани ҳал этиш АҚШ ҳукуматининг ихтиёридадир.

Профессор Лаун ҳақ: халқлар ядро қуроли синовларини зудлик билан тўхтатиш ва тақиқлашни кутмоқдалар. Куни кеча БМТ Бош Ассамблеяси резолюциясининг амалда бир овоздан (АҚШ, Англия ва Франция — ана шу уч давлат қарши овоз берди) қабул қилиниши ҳам шундан далолат бермоқда.

Пировардида М. С. Горбачев ҳамсуҳбатларига ва «Ядро урушининг олдини олиш учун курашувчи жаҳон врачлари» ҳаракатининг ҳамма қатнашчиларига уларнинг ғоятда муҳим ва олижаноб фаолиятида янгидан янги муваффақиятлар тилади.

(ТАСС).

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросида

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Бюроси ўзининг навбатдаги мажлисида Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлигининг болаларга аталган товар ишлаб чиқаришни ошириш, турларини кўпайтириш ва сифатини яхшилаш соҳасидаги иши тўғрисидаги масалани кўриб чиқди. Марказий Комитет Бюроси Енгил саноат министрлиги коллегияси ва министр М. Ҳ. Қурбоновнинг эътиборини аҳолини болаларга аталган товарлар билан таъминлашдаги жиддий камчиликларга қаратди. Савдо корхоналарида қишки ва ёзги кийим-кечак, иссиқ пойабзал, трикотаж ва бошқа буюмлар етишмаяпти. Савдо корхоналарининг буюртмалари 60—80 процент қондирилмоқда. Айни вақтда болалар учун товар ишлаб чиқаришга ихтисослашган айрим корхоналардаги ишлаб чиқариш қувватларидан қониқарсиз фойдаланилмоқда. Пойабзал ва кийим-кечакнинг анчагина қисми эскирган намуналар ва жўн фасонлар асосида тайёрланмоқда.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети билан Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Енгил саноат министрлигидан камчиликларни тугатиш юзасидан зарур чоралар кўришни талаб қилдилар. КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель Пленуми ва шундан кейинги Пленумлари қарорларига, халқ истеъмол молларини ишлаб чиқаришни ва хизмат соҳасини ривожлантиришнинг 1986 — 2000 йилга мўлжалланган Комплекс программасига мувофиқ ўн иккинчи беш йилликда болаларга аталган юқори сифатли товарлар ишлаб чиқаришни камида 1,6 баравар кўпайтиришни, шу товарларнинг сифатини янада яхшилаш ва турларини хилма-хил қилишни таъминлаш лозим.

Раҳбар кадрлар ва инженер-техник ходимларни, ўрта бўғин мутахассисларини, оммавий касб ишчиларини танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялаш, тармоқ меҳнатчиларига нормал меҳнат ва турмуш шароитларини яратиб бериш масалалари министрлик коллегиясининг доимо диққат марказида туриши керак.

Министрликнинг бошланғич партия ташкилотига болаларга аталган товарлар ишлаб чиқариш топшириқларини бажариш учун коммунистларнинг масъулиятини ошириш, раҳбар органларнинг қарорларини ва ўз қарорларини бажариш устидан таъсирчан контрол ўрнатиш таклиф қилинди. Партия комитетларига болаларга юқори сифатли товарлар ишлаб чиқариш учун енгил саноат корхоналари партия ташкилотларига талабчанликни кучайтириш топширилди.

Ўзбекистон ССР ДОСААФ ташкилотлари ишининг аҳволи ва уни янада яхшилаш тадбирлари тўғрисидаги масала кўриб чиқилди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети билан Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг қабул этилган қарорида республика ДОСААФ марказий комитетига, маҳаллий партия ва совет органларига, касаба союз ва комсомол ташкилотларига, министрликлари ва идораларига мудофаа-оммавий иш савиясини ошириш, аҳолини, айниқса ёшларни социалистик Ватан ҳимоясига тайёрлашни такомиллаштириш соҳасидаги конкрет тадбирларни амалга ошириш таклиф қилинди. Йигит ва қизларнинг ҳарбий иш асосларини ўрганишига, уларнинг ҳарбий техника ихтисосларини эгаллашига, ГТО спорт комплекси нормаларини топширишга, йигитларни Қуролли Кучларда хизмат қилишга ҳар томонлама тайёрлашга алоҳида эътибор берилиши лозим.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг мажлисида «Литературная газета»нинг 1985 йил 18 сентябрь сонида эълон қилинган «Олишув» сарлавҳали мақола муҳокама қилинди. Қарши политехникумининг ўқитувчиси Р. Дилмуродовга нисбатан социалистик қонунчилик қўпол равишда бузилганлиги хусусида мақолада келтирилган фактлар текширишда тасдиқланди. Унинг иқтисодий ва социал турмушдаги камчиликлар, Қашқадарё область айрим раҳбар ходимларининг суиистеъмоллари хусусидаги шикоятлари кўп ҳолларда асоссиз, деб рад қилинган, унинг ўзи эса туҳматчиликда айбланиб, жиноий жавобгарликка тортилган эди.

Р. Дилмуродовнинг хати Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида юзаки ва ноҳолисона кўриб чиқилганлиги ва хатда келтирилган кўпгина фактларни баҳолашдаги принципсизлик учун Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Бюроси Марказий Комитет ҳузуридаги партия комиссиясининг собиқ раиси Ў. Отақуловни ва унинг собиқ ўринбосари Г. В. Насални КПСС сафидан чиқарди.

Республика прокурорининг биринчи ўринбосари бўлган вақтида Р. Дилмуродовни жиноий жавобгарликка тортишга рухсат берган В. А. Зотов партиядан ўчирилди. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумига В. А. Зотовни Ўзбекистон ССР Олий суди раисининг ўринбосари вазифасидан бўшатиш тўғрисидаги масалани кўриб чиқиш тавсия этилди.

Ўзбекистон ССРнинг собиқ прокурори Н. Б. Бўриxўжаевга КПСС аъзоси учет карточкасига ёзиш шарти билан виговор эълон қилинди, у республика Министрлар Совети Ишлар мудирлигининг юридик бўлими мудири вазифасидан бўшатилди.

«Совет Ўзбекистони» газетасида «Қора юрак» фельетонини ёзишдаги принципсизлиги, журналистлик одобини қўпол равишда бузганлиги учун Ш. О. Убайдуллаевни Тошкент шаҳар партия комитети ишдан олиб ташлаганлиги ва унга учет карточкасига ёзиш шарти билан қаттиқ виговор эълон қилганлиги эътиборга олинди. Р. Дилмуродовнинг жиноий ишини текширган Ўзбекистон ССР Прокуратурасининг алоҳида муҳим ишлар билан шуғулланувчи собиқ терговчиси А. Алибоев илгари оғир жиноят қилганлиги учун жиноий жавобгарликка тортилиб, қамоққа олинганлиги ҳам қайд этилди.

Тегишли контролликни таъминламаган, Р. Дилмуродовнинг ишини текширишга расмий, бюрократларча муносабатда бўлган бошқа бир қанча ходимларга принципиал баҳо берилди. Тошкент ва Қашқадарё область партия комитетларига, Тошкент шаҳар партия комитетига, Ўзбекистон ССР Прокуратурасига, Олий судига, Юстиция министрлигига қонунчиликни бузишда айбдор бўлган мансабдор шахсларни партиявий ва маъмурий жавобгарликка тортиш масалаларини кўриб чиқиш таклиф қилинди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Бюроси партия комитетларининг ва ҳуқуқни ҳимоя қилиш органларининг эътиборини партия турмушининг ленинча нормаларига, социалистик қонунчиликка жуда қатъий риоя этиш, меҳнаткашларнинг хатлари, аризалари ва шикоятларини кўриб чиқишга сезгирлик ва эътибор билан муносабатда бўлиш зарурлигига қаратди. Танқидни бўғиш ва танқид учун таъқиб қилиш фактларига принципиал баҳо бериш лозим. Газета ва журналларнинг редакцияларига партиявий матбуот ва журналистлик одоби принципларига оғишмай амал қилиш, меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашга, совет турмуш тарзини қарор топтиришга кўмаклашадиган далил ва исботли материалларни эълон қилиш таклиф этилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг мажлисида республиканинг социал-иқтисодий ривожлантиришнинг, партия ташкилотлари ташкилотчилик ва сиёсий ишларининг бошқа баъзи масалалари юзасидан қарорлар қабул қилинди.

САМИМИЙ ВАЗИЯТДА

СССР ҳукумати Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши сессияси 41-(навбатдан ташқари) мажлисининг қатнашчилари шарафига 18 декабрь куни қабул маросими ўтказди.

Қабул маросимида Совет томонидан М. С. Горбачев, Г. А. Алиев, В. И. Воротников, В. В. Гришин, А. А. Громико, Н. И. Рижков, М. С. Соломенцев, Э. А. Шеварднадзе, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, В. В. Кузнецов, Н. В. Тализин, Б. Н. Ельцин, Л. Н. Зайков ўртоқлар, бошқа расмий кишилар ҳозир бўлдилар.

Самимий, қардошлик вазиятида ўтган қабул маросимида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. И. Рижков билан ЧКП Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, ЧССР ҳукуматининг Раиси Л. Штроугал қисқача нутқ сўзладилар.

(ТАСС).

ЭКОНОМИКАНИНГ СТРАТЕГИК ВОСИТАСИ

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо мамлакатларнинг 2000 йилгача бўлган фан-техника тараққиёти Комплекс программасининг асосий қоидалари

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар 2000 йилгача фан-техника тараққиётининг Комплекс программаси Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг олий даражадаги Иқтисодий кенгаши (1984 йил) ва Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши сессиясининг 38-(навбатдан ташқари) мажлиси қарорларини бажариш юзасидан ишлаб чиқилди ва Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши сессиясининг 41-(навбатдан ташқари) мажлисида қабул этилди.

Унда уқтириб ўтиладики, Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар фан-техника тараққиётини жадаллаштириш негизида ишлаб чиқаришни интенсивлашни ўз олдиларида турган вазифаларини ҳал этишдаги асосий бўғин деб, бу вазифаларни фақат тинчлик шароитларида амалга ошириш мумкин, деб ҳисоблайдилар. Улар ҳозирги замон фан-техника революциясининг ютуқлари тинчликка хизмат қилдирилиши тарафдоридирлар.

(Давоми иккинчи бетда).

БУГУН—ЯГОНА СИЁСИЙ КУН

МУҚАДДАС БУРЧИМИЗ

Нон азамат деҳқоннинг пешона тери билан етиштирилган бебаҳо бойликдир. Уни яратишга металлург ва машинасоз ҳам, химик ва олим ҳам, хуллас бутун халқимиз ҳисса қўшган.

Бугунги ягона сиёсий куннинг мавзуи озиқ-овқат ресурсларини исроф қилмаслик, бу ишни КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель Пленуми талаблари даражасида ташкил этиш зарурлигига бағишлангани айни муддао бўлди. Чунки бу вазифа айнан комбинатимиз фаолиятига ҳам тааллуқлидир. Корхонамизда дон маҳсулотларини қабул қилиш, қайта ишлаш ва сақлашни замонавий технологик талаблар асосида ташкил этишда кенг кўламли тадбирлар собитқадамлик билан амалга оширилмоқда. Кейинги йилларда шоли оқлаш, омихта ем тайёрлаш цехлари реконструкция қилиниб, янги агрегат ва машиналар ўрнатилди. Бу ишлаб чиқариш самарадорлигини анча ошириш, маҳсулот сифатини яхшилаш имконини берди.

«КПСС XXVII съездига—27 зарбдор ўн кунлик» ҳаракатига қўшилган коллективимиз йиллик планни ўтган ойдаёқ бажариб қўйди. Планда белгиланган 7,7 миллион сўмлик ўрнига ҳозиргача 8,5 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. 10 минг тонна ўрнига 11 минг тонна шоли оқланди, 28 минг тонна омихта ем реализация қилинди.

Йилнинг иккинчи квартали якунларига кўра, СССР Тайёрлаш министрлиги ва тармоқ касаба союзлари Марказий Комитетининг, шунингдек, область партия комитети, ижроия комитети, касаба союзлари область Совети ва область комсомол комитетининг кўчма Қизил байроқларига сазовор бўлдик.

КПСС XXVII съезди шарафига икки ойлик планни 25 февралга бажариш, планга қўшимча равишда 50 минг сўмлик маҳсулот реализация қилиш мажбуриятини олиб зарбдорчасига меҳнат қилмоқдамиз. Дон маҳсулотлари ишлаб чиқаришни муттасил ривожлантириш, халқ бойлигининг авайлаб сақланишини таъминлаш мақсадида техника тараққиётини жадаллаштириш, бир қатор етилган масалаларни ҳал этиш вақти келди. Бизда ҳали оғир меҳнат талаб қиладиган ишларнинг 25 проценти қўл кучи билан бажарилмоқда. Шоли, ун ва бошқа дон маҳсулотларини транспортга ортиш ва туширишни механизациялаш, гуруч цехи агрегатларининг янчиш ва тозалаш механизмларини, сепараторларни янгилаш талаб этилади. Бу ҳақда ўтган ягона сиёсий кунларда ўртага қўйилган талаб ва таклифларимизни рўёбга чиқариш, белгиланган тадбирларни амалга оширишда сусткашлик қилинмоқда.

Ишлаб чиқариш истиқболи сўз билан иш бирлигини таъминлашга, техника тараққиётини жадаллаштиришга боғлиқ бўлиб, бу борадаги ишларни пайсалга солмаслик, белгиланган тадбирларни изчиллик билан амалга ошириш лозим.

Қ. ИСКАНДАРОВА,
Урганч дон маҳсулотлари комбинати ишчиси, КПСС аъзоси.

ЯДРО СИНОВЛАРИ ТАҚИҚЛАНСИН

Уруш ёрдамида тинчликка эришиб бўлмайди. Унга фақат ҳамжиҳатлик ёрдамидагина эришиш мумкин. Бизнинг концепциямиз мана шундай. Халқлар яшашини таъминлаш ишида халқларнинг ўзи ҳам ҳал қилувчи омилдир, деди 18 декабрь куни Москвада СССР Медицина фанлари академиясида совет ва чет эл журналистлари учун ўтказилган матбуот конференциясида сўзга чиққан «Ядро урушининг олдини олиш учун курашувчи жаҳон врачлари» халқаро ҳаракатининг ҳамраиси профессор Б. Лаун. Ҳозирги пайтда жаҳондаги 50 дан кўпроқ давлатнинг 145 минг медигини бирлаштириб турган ҳаракат вакиллари бўлмиш икки олим — Б. Лаун ва Е. И. Чазовга Нобель Тинчлик мукофоти топширилиши муносабати билан матбуот конференцияси ўтказилди.

— Врачлар ядро уруши ер юзида ҳаётни йўқ қилиб юборишини рақамлар билан биринчи бўлиб исботлаган эдилар. Турли сиёсий эътиқодларга, миллатларга ва динларга мансуб кишилар бирлашиб бутун инсоният ҳаёти проблемасини ҳал этишлари мумкинлигини бизнинг ҳаракатимиз мисолида кўриш мумкин, — деб америкалик ҳамкасбининг гапига қўшимча қилди Е. И. Чазов.

Бизнинг ҳаракатимиз, деб давом қилди профессор Б. Лаун, ядро қуроли синовлари батамом тақиқланиши тўғрисидаги ташаббус билан майдонга чиқмоқда. Медикларнинг ҳисоблашларича, ядро қуроли синовларидан абадий воз кечиш энг мантиқий қадамдир, деб давом қилди у. Бу ўзига хос медицина рецептидир. Шу муносабат билан биз ядро қуроли синовларини биринчи бўлиб тўхтатган Совет Иттифоқининг ташаббусини қизғин маъқуллаймиз.

(ТАСС).

ТЎПЛАМ БОСИЛИБ ЧИҚДИ

Эфиопия Ишчи партияси Марказий Комитетининг Бош секретари, Социалистик Эфиопия Муваққат Ҳарбий Маъмурий Кенгашининг Раиси Менгисту Хайле Мариамнинг 1985 йил 31 октябрдан 9 ноябргача СССРга қилган визити тўғрисидаги материаллар ва ҳужжатлар тўплами босмадан чиқди.

Тўпламга М. С. Горбачев ва Менгисту Хайле Мариам ўртоқларнинг нутқлари, Совет—Эфиопия қўшма ахбороти ва бошқа материаллар киритилган.

Тўпламни Сиёсий адабиёт нашриёти босиб чиқарди.

(ТАСС).

ЭКОНОМИКАНИНГ СТРАТЕГИК ВОСИТАСИ

(Боши биринчи бетда).

Шунга асосланиб, Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар ўзларининг куч-ғайратларини бирга қўшиш ҳамда Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши доирасида бешта энг муҳим йўналиш: халқ хўжалигини электронлаштириш; комплекс автоматлаш; атом энергетикаси; янги материаллар ҳамда уларни ишлаб чиқариш ва уларга ишлов бериш технологияси; биотехнология соҳасидаги мустаҳкам комплекс ҳамкорликни ташкил этиш йўли билан техника ва технологиянинг принципиал янги турларини яратиш ва улардан фойдаланишга оид келишиб олинган ҳаракатлар ҳақида бир битимга келдилар.

Фан, техника ва ишлаб чиқаришдаги замонавий революцион силжишлар асосидаги шу йўналишлар Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг иқтисодий ривожланиш ва ҳамкорлик билан боғлиқ бўлган ўзаро қизиқишга сазовор соҳаларда келишиб олинган фан-техника сиёсатини, манфаатдор мамлакатларнинг эса ягона фан-техника сиёсатини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш учун негиздир.

Шу битимни мустаҳкамлаш ҳамда уни амалга ошириш соҳасида биргаликдаги ҳаракатларни ташкил этиш учун миллий программалар асосида Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг 2000 йилгача бўлган фан-техника тараққиёти Комплекс программаси ишлаб чиқилди.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар бу программани амалга ошира бориб, фан-техника тараққиётининг энг муҳим йўналишларида фан, техника ва ишлаб чиқаришнинг энг юксак даражасига эришишдан иборат чинакам революцион вазифани қўймоқдалар. Бу вазифанинг ҳал этилиши Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларда умуман 2000 йилгача ижтимоий меҳнат унумдорлигини камида икки баравар оширишга ҳамда миллий даромад бирлигига энергия ва хом ашё сарфи улушини кескин камайтиришга кўмаклашади. Натижада капитализм билан тинч мусобақада социализмнинг позициялари анча мустаҳкамланади.

Фан, техника ва технологиянинг замонавий ютуқлари жамият томонидан тартибга солинишга ва контролликка ҳар қачонгидан ҳам кўпроқ муҳтож эканлиги ҳужжатда таъкидланади. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар қуролланиш пойгаси, аввало ядровий қуролланиш пойгаси, космосни ҳарбийлаштириш, физика, химия, биологиядаги энг янги кашфиётлардан ҳарбий мақсадларда фойдаланишга уринишлар бутун инсоният учун, ҳар бир киши учун олдиндан айтиб бўлмайдиган айниқса оғир оқибатларга олиб келишига, бу эса цивилизациянинг, ер юзидаги ҳаётнинг ҳам ҳалокатига олиб бориши мумкинлигига эътиборни қаратадилар.

Шу сабабли Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар космосда қуролланиш пойгасининг олдини олиш ва ердаги шундай пойгани тўхтатиш учун, қуролсизланиш учун, фан, техника ва технологиядаги революцион силжишлардан фақат тинчлик мақсадларида фойдаланишда энг кенг халқаро ҳамкорлик учун қатъият билан курашмоқдалар.

Ўзаро боғлиқ битимлар ва шартномалар системасида баён этилган программа Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши доирасидаги фан-техника кооперациясининг аъзоси, ҳамкорликни янада чуқурлаштириш ва такомиллаштириш ҳамда социалистик иқтисодий интеграцияни ривожлантиришнинг ташкил этувчи етакчи негизларидан бири бўлиб қолади, фан, техника ва ишлаб чиқариш соҳасидаги ихтисослашув ва кооперацияни кенг ривожлантиришга ҳамда ташқи савдонинг ўсишини жадаллаштиришга кўмаклашади.

Комплекс характерга эга бўлган программада Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар кучлари ва воситаларини энг асосий соҳаларга бирлаштиришнинг конкрет қўшма йўллари белгиланган, бу соҳаларнинг жадал ривожлантирилиши бутун экономикани интенсивлашнинг ҳамда фан-техника тараққиёти бутун жабҳаси бўйлаб энг юксак даражага эришишнинг, XXI асрнинг янги технология даврига кириб боришнинг белгиловчи омилидир.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг фан-техника тараққиётини жадаллаштириш аввало ҳозирги фан-техника революциясининг бешта энг муҳим йўналишини тез ривожлантиришга асосланади. Шу йўналишлар доирасида ўз навбатида фан-техника тараққиётининг олдинги марралари белгиланади, программа ҳам асосан мана шу марраларга эришишга қаратилган.

Олдинги марралар ҳам ўз тажрибамизни, ҳам жаҳон тажрибасини, шунингдек биргаликдаги илмий-техникавий прогнозларнинг натижаларини умумлаштириш асосида белгиланган. Ҳозир Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар фан-техника тараққиётининг барча энг муҳим йўналишларидаги ҳар қандай мураккаб вазифаларни ҳал этишга қодирдирлар.

Шу йўналишларда назарий заминни таъминлаш учун фундаментал тадқиқотлар соҳасидаги ҳамкорликни янада ривожлантириш ва чуқурлаштириш тадбирлари кўрилади.

Меҳнат унумдорлигини тубдан оширишнинг, ресурслар, материаллар ва энергияни тежашнинг, халқ хўжалигида фан-техника тараққиётини жадаллаштиришнинг, илмий тадқиқотлар муддатларини кескин қисқартиришнинг, ноишлаб чиқариш соҳасини сифат жиҳатдан қайта қуришнинг асослари бўлмиш ҳисоблаш техникасининг энг янги воситалари билан ишлаб чиқариш ва ижтимоий турмушнинг ҳамма соҳаларини кенг миқёсда таъминлаш қардош мамлакатларнинг халқ хўжалигини электронлаштириш соҳасидаги ҳамкорлигининг асосий мақсадидир.

Шу мақсадга эришиш учун биринчи галдаги вазифалар қаторида сунъий интеллект принципларидан, ҳисоблаш техникасининг оммавий воситаларидан, рақамли ахборот узатиш ягона системасидан фойдаланиб, секундига ўн миллиарддан ортиқ операция бажара олиш тезлигида ишлайдиган янги туркум супер ЭҲМларни, Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг миллий системаларида фойдаланиладиган тезкор тола-оптик алоқа воситаларини, олис масофаларга хабар ва телевизион программалар узатилишини таъминлайдиган йўлдош алоқа системалари ва телевизион эшиттириш янги туркумини, микроэлектрониканинг янги ютуқлари асосида жуда турли-туман приборлар, датчиклар, контрол-ўлчов воситаларини, электрон техника буюмларининг унификация қилинган ягона системасини яратиш белгиланди. Программани амалга ошириш йўли билан миллий даромадни, фаолиятнинг барча соҳаларидаги меҳнат унумдорлигини ўстиришнинг ўртача йиллик суръатларини анча оширишга, маҳсулот тайёрлаш учун ишлатиладиган материал, энергия улушини 1,5—2 баравар камайтиришга эришиш кўзда тутилмоқда.

Илмий, лойиҳалаш ва конструкторлик фаолияти соҳасида ахборот-ҳисоблаш системаларини қўлланиш илмий программаларни ва инженерлик-техникавий лойиҳаларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш муддатларини 2—3 баравар қисқартириб, айни вақтда уларнинг сифатини ошириш ва бу ишларни бажариш чиқимларини анча камайтириш имконини беради.

Кадрларни ўқитиш, тайёрлаш ва қайта тайёрлаш, аҳолига медицина ва коммунал-маиший хизмат жараёнларининг самарадорлиги ошади.

Халқ хўжалиги тармоқларини кенг миқёсда комплекс автоматлаштириш, жумладан мослашувчан автоматлаштирилган ишлаб чиқаришларни, ротор-конвейер линияларни, саноат роботларини, бошқарув системалари жойлаштирилган автомат ускуналарни, прецизион ускуналарни, юксак даражада аниқ ўлчов техникасини, технология жараёнлари ва технология ускунларининг, айниқса прецизион ускуналарнинг ишини контрол қилувчи автомат воситаларни яратиш ва жорий этиш, уларнинг тегишлича пишиқ-пухталигини таъминлаш, шунингдек интеграциялашган системалардан кенг фойдаланиш Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг иккинчи энг муҳим йўналиш соҳасидаги ҳамкорлигининг асосий мақсадидир.

Шу мақсадга эришиш учун аввало турли вазифаларни ўтайдиган, тез қайта қуриладиган ва мослашувчан ишлаб чиқаришни автоматик тарзда лойиҳалаштирадиган ва технологик жиҳатдан тайёрлайдиган системаларни, халқ хўжалиги тармоқлари учун саноат роботлари ва манипуляторларни, ўта прецизион ускуна ва приборлар, унификация қилинган комплектлаш буюмлари, механик, гидравлик, пневматик, электротехник, электрон ва бошқа компонентларни ишлаб чиқарадиган автомат технологияларни, кўтарма-транспорт, юк ортиш-тушириш ва транспорт-омбор ишларини автоматлаштирадиган техника воситаларининг унификацияланган сафларини, чиқитларни қайтадан ярокли ҳолга келтирадиган воситаларни, саноат роботлари ва мослашувчан ишлаб чиқариш модуллари учун турли-туман датчикларни яратиш вазифалари қўйилмоқда.

Программани рўёбга чиқариш йўли билан буюмларни лойиҳалаш ва тайёрлаш чиқимларини тахминан 1,5 баравар камайтириш, Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларда тайёрланаётган агрегатлар ва модулларнинг бир-бири билан кенг миқёсда алмашинадиган бўлишини таъминлаш, уларни тайёрлашдаги меҳнат сарфини 2 баравар камайтириш мўлжалланмоқда.

Мослашувчан автоматлаштирилган ишлаб чиқариш системаларини яратиш ва уларни Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг халқ хўжалигига кенг жорий этиш ишлаб чиқариш самарадорлигини анча оширади, маҳсулотларнинг янги турларини ўзлаштириш муддатлари ва чиқимларини 1,5—2 баравар камайтириш, меҳнат унумдорлигини 2—5 баравар ошириш имконини беради.

Қардош мамлакатларнинг атом энергияси соҳасидаги ҳамкорлиги бош мақсади — Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар энергетика хўжаликларини сифат жиҳатидан чуқур қайта қуришдан, электр таъминоти самарадорлиги ва пухталигини оширишдан, органик ёқилғи ишлатишни камайтиришдан, шаҳарларни иссиқлик билан таъминлашни яхшилашдан, атроф-муҳитни муҳофаза қилишдан ва энергияни оқилона ишлатишдан иборат.

Бу мақсадга эришиш учун, жумладан, биргаликдаги куч-ғайратлар билан техникавий-иқтисодий самарадорлиги юқори бўлган сув-сув типидаги ВВЭР—440 ва ВВЭР—1000 реакторлари ўрнатиладиган атом электр станцияларини такомиллаштириш ва келгусида қуришни давом эттиришни, табиий урандан фойдаланишни яхшилашни, радиоактив чиқитларни қайта ишлаш, ташиш ва кўмиб ташлашнинг янги, самарали усуллари ва воситаларини яратишни, граждан ва саноат объектларини иситиш ва электр билан таъминлаш ҳамда иссиқликни олис масофаларга юбориш учун атом иссиқлик электр станцияларини яратишни, тез нейтронлар асосидаги реакторлар учун асбоб-ускуналар ишлаб чиқаришни таъминлашдан иборат вазифалар қўйилмоқда.

Программанинг амалга оширилиши Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг энергетика потенциалини ошириш проблемасини кўп жиҳатдан ҳал этади, саноатнинг ёқилғи қазиб чиқарадиган тармоқларига капитал маблағ сарфлашни камайтиради, камчил органик ёқилғиларнинг анчагина қисмини бошқа эҳтиёжлар учун бўшатиб беради, ядро энергетикасининг ресурс базасини кенгайтиради.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг ҳамкорлиги одатдаги материалларга нисбатан занг ва радиацияга бардошлилиги, иссиққа чидамлилиги, сийқаланмаслиги ва шу каби қимматли хусусиятларга эга бўлган материалларнинг принципиал янги турларини халқ хўжалигига, аввало саноатга кенг жорий этишга, шунингдек уларни ишлаб чиқариш ва уларга ишлов беришнинг саноат технологияларини яратишга ҳамда шу асосда машинасозлик ва халқ хўжалигининг етакчи тармоқларини жадал ривожлантиришга, Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар маҳсулотининг жаҳон бозоридаги рақобат қила олиш қобилиятини таъминлашга ҳам қаратилган.

Янги, юксак даражада пухта, зангга бардошли ва иссиққа чидамли композицион ҳамда керамик материалларнинг хилма-хил турларини ишлаб чиқарадиган саноатни барпо этиш, ичдан ёнар керамик двигателни яратиш, кўпгина соҳаларда қўлланиладиган янги пластмассаларни жорий қилиш, қора ва рангли металлар асосида кукун металлургияси усулларидан фойдаланиб сийқаланмайдиган ва бошқа турдаги янги материалларни яратиш, кристалланмаган ва микрокристалл материалларни ишлаб чиқиш ҳамда яратиш, микроэлектроника учун янги ярим ўтказгич материалларни яратиш, пўлатни узлуксиз қуйиш технологиясини такомиллаштириш ва уни печсиз ишлаш технологиясини ишлаб чиқиш, технология лазерлари туркумини яратиш, пишиқлаштирадиган, сийқалантирмайдиган ва зангга чидамли қопламалар туширишнинг плазма, вакуум ва детонация технологияларини қўлланиш, юқори босим, вакуум, импульс таъсирлари ва портлаш энергияси қўлланиладиган технологияларни ишлаб чиқиш—биринчи галдаги вазифалар жумласига киради.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг биотехнологияни жадал ривожлантириш соҳасидаги ҳамкорлигининг асосий мақсади —аҳолининг оғир касалликлари олдини олишдан ва бу касалликларни самарали даволашдан, озиқ-овқат ресурсларини кескин кўпайтиришдан, халқ хўжалигини хом ашё ресурслари билан таъминлашни яхшилашдан, қайта тикланадиган янги энергетика манбаларини ўзлаштиришдан, чиқитсиз ишлаб чиқаришларни янада ривожлантиришдан ва атроф табиий муҳитга зарарли таъсирларни қисқартиришдан иборат. Жумладан, медицина учун, янги, биологик жиҳатдан актив моддалар ва дори-дармонларни, ўсимликларни касалликлардан ва зараркунандалардан ҳимоя қилишнинг микробиологик воситаларини, бактериал ўғитлар ва ўсимликларнинг тез ўсишига кўмаклашувчи моддалар, чорвачиликнинг маҳсулдорлигини оширадиган қимматли озуқа қўшимчалари ва биологик актив моддаларни, озиқ-овқат, химия, микробиология саноатида ва саноатнинг бошқа тармоқларида фойдаланиладиган, хўжалик жиҳатидан қимматли маҳсулотларни ҳосил қилишнинг янги биотехнологияларини, қишлоқ хўжалиги, саноат ва шаҳар чиқитларини ҳар жиҳатдан самарали қайта ишлаш биотехнологияларини яратиш ва халқ хўжалигида уларни кенг ўзлаштириш биринчи галдаги вазифалар сифатида белгиланди.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар программани биргаликда изчил амалга оширишни муҳим иқтисодий ва сиёсий вазифа деб ҳисоблайдилар.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар программанинг энг муҳим йўналишларини ҳеч кечиктирмай «фан-техника—ишлаб чиқариш—реализация» жараёнининг ҳамма босқичларини комплекс тарзда қамраб оладиган конкрет битимлар ва шартномалар тилига кўчиришга, шу мақсадда заруратга қараб амалдаги битимларга аниқлик киритишга қарор қилдилар. Томонларнинг қабул этган мажбуриятлари Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг халқ хўжалик планларини мувофиқлаштириш вақтида, шунингдек ҳар бир мамлакатни иқтисодий ва социал ривожлантириш планларида эътиборга олинади.

Ўзаро Иқитисодий Ёрдам Кенгаши мамлакатлари яқин беш йилликка мўлжалланган программани амалга ошириш юзасидан ўзлари қабул этган мажбуриятлар уларнинг 1986—1990 йилларга мўлжалланган планларига киритилади, деб келишиб олдилар. Келгусида томонларнинг таклифлари асосида олинган социал-иқтисодий ва илмий-техникавий натижаларни, жаҳон фани, техникаси ва ишлаб чиқаришидаги янги ютуқларни, шунингдек Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар ҳамкорлигининг актуал вазифаларини эътиборга олиб, томонларнинг таклифлари асосида программага вақти-вақти билан аниқликлар ва қўшимчалар киритиб турилади.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар программада кўзда тутилган ҳамкорликка оид тадбирларни зарур моддий ва молиявий ресурслар билан таъминлашга алоҳида эътибор берадилар.

Энг муҳим проблемалар юксак техникавий даража ва сифат учун, топшириқларнинг белгиланган муддатларда бажарилиши учун, шунингдек қатнашувчи томонлар белгиланган тартибда кўриб чиқадиган битимлар, шартномалар ва бошқа таклифларнинг лойиҳалари тайёрланиши учун масъулбўлган бош мувофиқлаштирувчи ташкилотларнинг ташкилий мутасаддилиги остида ишлаб чиқилади.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар конкрет икки томонлама ва кўп томонлама битимлар ҳамда шартномаларда қабул этилган қоидалар асосида мамлакатларнинг корхоналари, бирлашмалари ва фан-техника ташкилотлари ўртасидаги бевосита муносабатларни ривожлантирадилар, бу эса программани амалга ошириш учун ҳамкорликни ривожлантиришнинг самарали йўли бўлади.

Манфаатдор мамлакатлар энг муҳим проблемаларни биргаликда ҳал этиш мақсадида заруратга қараб янги техника, технологиялар ва материаллар яратиш ҳамда ишлаб чиқариш билан шуғулланувчи қўшма фан-техника ва ишлаб чиқариш бирлашмалари, халқаро инженерлик ва технология марказлари, кадрларни ўқитиш, тайёрлаш ва малакасини ошириш марказлари, шунингдек бошқа қўшма корхоналар ҳамда халқаро фан-техника коллективлари ва лабораторияларини тузадилар.

Программани кадрлар билан таъминлашга эътиборни кучайтириш зарур деб топилди. Шу мақсадда манфаатдор томонлар кадрларни тайёрлаш ва қайта тайёрлашда ҳамкорликни янада ривожлантириш юзасидан келишиб олинган тадбирларни ишлаб чиқиб, амалга оширмоқдалар.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар программанинг энг муҳим йўналишларини норматив-техника ва метрология воситалари билан таъминлаш соҳасида биргаликда иш олиб борадилар.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган ҳар бир мамлакат истаган вақтида ҳамкорликнинг программада кўзда тутилган айрим тадбирларида кенгашда қатнашувчи мамлакатлар билан келишиб олинган шартлар асосида қатнашишдан ўзининг манфаатдор эканини изҳор этиш ҳуқуқига эгадир.

Ҳужжатда Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши программани амалга ошириш билан боғлиқ бўлган иқтисодий ва илмий-техникавий ҳамкорликнинг асосий масалаларини мунтазам равишда кўриб боради ва программани янада ривожлантиришнинг асосий йўналишларини белгилаб туради, деб таъкидланади. **(ТАСС).**

СССР ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИ ПРЕЗИДЕНТИ АКАДЕМИК А. П. АЛЕКСАНДРОВНИНГ

ТАСС мухбири саволларига жавоблари

САВОЛ. БМТ Бош Ассамблеясининг 40-сессиясида космосда қуролланиш пойгасининг олдини олиш ва космик фазони тинч мақсадларда ўзлаштиришда халқаро ҳамкорлик қилиш масалалари кўриб чиқилди. Унинг якунларига қандай баҳо берасиз?

ЖАВОБ. Менинг фикримча, ҳозирги дунёда давлатларнинг энг мўътабар йиғилиши бўлмиш БМТ Бош Ассамблеяси космик фазони тинч, ундан кишиларнинг манфаатлари йўлида бемалол фойдаланиш учун ҳоли сақлаш проблемасига катта эътибор берганлиги муҳим ва табиийдир. Тарих тақозоси шундай бўлдики, фан ва техниканинг тобора юксак марраларини эгаллаб борган инсоният ҳозирги кунларда космосга улкан сакраш қилиш бўсағасига яқинлашди ва космос сари олиб борадиган йўл одамнинг бутун тараққиёт босқичларида уни таъқиб этиб келган можаро ва урушлар силсиласининг эндиликда космик кўламдаги давоми бўлиб қоладими ёки космик фазо тинч ижодий ва бунёдкорлик фаолиятининг чексиз жабҳаси бўлиб қоладими деган жумбоқ рўпарасида турибди. Бу фаолият инсониятни коинотни бекиёс, янада юксак даражада билишга, ундан ўз фаровонлиги йўлида амалий фойдаланишга олиб борувчи интеллектуал, техникавий, иқтисодий куч-қувватларини бирлаштиради. Ақл-идрок инсониятни албатта шу иккинчи йўлга бошлайди. Зеро, космосга ҳарбий мақсадда чиқиш пировард натижада она-Ер цивилизациясининг ўзини йўқ қилиб юбориши мумкин.

БМТ Бош Ассамблеясининг сессиясида жаҳон ҳамжамияти чиқарган хулоса — ақл-идрок фойдасига чиқарилган хулосадир. Бош Ассамблея космик фазодан тинчлик мақсадларида фойдаланиши ва у қуролланиш пойгаси майдони бўлиб қолмаслиги керак, деган тўхтамга келди. Совет олимлари бу қарорни табриклайдилар.

САВОЛ. Космик фазодан тинчлик мақсадларида фойдаланишдаги ҳамкорлик механизми конкрет тарзда қандай бўлишини бирмунча муфассалроқ айтиб бера олмайсизми?

ЖАВОБ. Аввало шунга эътиборни жалб қилмоқчиманки, бундан ўттиз йиллар аввал (тарих учун бу жуда оз муддатдир) космосга чиқишнинг ўзи инсоният учун фантастика бўлиб туюлган бўлса, бугунги кунда унинг энг илғор кучлари космосни тинчлик мақсадларида кенг кўламда ўзлаштиришга ўтиш, бу ишда давлатларнинг янги ҳамкорлик механизмларини яратиш масаласини ўртага қўймоқда. Шу муносабат билан М. С. Горбачевнинг Нобель мукофоти лауреатлари конгресси делегацияси билан учрашуви менда чуқур таассурот қолдирди. Шу учрашувда бошқа олимлар билан бирга иштирок этганлигим илм-фан ютуқлари космосни тинчлик мақсадларида ўзлаштириш практикасига жорий этилишини сезишимга имконият берди. Совет Иттифоқидек буюк космик давлат «самовий урушлар» телбалигига қарши ҳамма халқларга таклиф этаётган истиқболли ва айни маҳалда реал сезиладиган тадбирлар кўпчиликни ром қилди.

Мувофиқ механизм тўғрисида гапирадиган бўлсак, космик фазони тинчлик мақсадларида тадқиқ этиш, ундан фойдаланиш халқаро ҳамкорлиги борасидаги Жаҳон космик ташкилотини тузиш амалий мақбул ва реал иш бўлур эди. Бунда космосга қурол чиқиб бориш йўлига пухта ғов қўйиш керак бўлади, албатта. Шу ташкилот давлатлар космосда тинч фаолият кўрсатишларида уларнинг ҳамкорлигини амалга оширишни мақсад қилиб қўя олур эди. Ташкилотнинг вазифалари конкрет нималардан иборат бўлиши мумкин?

Космик воситалардан фойдаланиш бугунги кундаёқ планетамиз аҳолисига наф келтириши мумкин. Масалан, алоқа йўлдошлари ҳар хил турдаги ахборот юборишни тубдан яхшиламоқда, планетамизнинг ҳар қандай регионида телевидение ва радиодан фойдаланиш имкониятини бермоқда. Ер сунъий йўлдошлари бўрон, цунами, соҳил зоналарида кўтарилган тўлқинлар остида қолиш каби табиий офатлардан огоҳлантиришда ёрдам бермоқда. У ҳар йили ўн минглаб кишининг ҳаётини сақлаб қолиши, хўжаликка етказиладиган улкан зарарларни камайтириши мумкин.

Космосдан туриб кузатиш об-ҳаво, ҳосил, қурғоқчилик, ҳар турли табиий офат прогнозлари аниқлигини анча оширади. Хўжалик фаолияти самарадорлигини оширишга, анча-мунча маблағларни тежашга ёрдам беради. Космосдан туриб Ер юзининг тузилишини ўрганиш (масалан, пармалаш ишларини камайтириб, тежам беради), океанларда юз берувчи жараёнлар ва ҳодисаларнинг хусусиятларини ўрганиш (масалан, балиқчилик учун), ўрмонларда ёнғин чиқишини, ҳаводаги ва денгиздаги фалокатларни ва ҳоказоларни кузатиш ҳам шундай натижаларга олиб келади.

Жаҳон космик ташкилоти турли мамлакатларнинг илмий ва иқтисодий ресурслари базасида космик фазони ўрганиш ва космик техникадан фойдаланиш борасидаги халқаро лойиҳаларни амалга оширган бўлур эди. Бу ташкилот космосдан тинчлик мақсадларида фойдаланиш соҳасидаги бошқа халқаро ташкилотларнинг фаолиятини мувофиқлаштириб турган бўлур эди. Ҳозир ҳам бундай ташкилотлар бор.

Бу ташкилот космосни тадқиқ этиш ва ўзлаштириш натижасида олинган илмий ва техникавий ютуқларнинг натижаларидан барча давлатлар ўзаро манфаатдорлик асосида бемалол фойдаланишларига имкон берган бўлур эди. Бу ташкилот, шу жумладан, ҳали етарлича илмий-техникавий ва иқтисодий базаси бўлмаган ривожланаётган мамлакатларни космосни ўрганиш ва ундан фойдаланишга жалб этишда ва муҳимроғи — олинган амалий натижаларни шу мамлакатларни иқтисодий-илмий ва социал жиҳатдан ривожлантиришга кўмаклашишга ёрдам берган бўлур эди. Бу фаолиятнинг самаралари бебаҳодир.

Жаҳон космик ташкилотининг фаолияти булар билан тугамаслиги мумкин. Юқоридаги гаплардан кўриниб турибдики, унинг вазифалари хилма-хил бўлиши мумкин. У илм-фан учун ҳам, практика учун ҳам керакли ва фойдали ташкилот бўлур эди, деб ўйлайман.

Бу ташкилотни тузишнинг ўзи ижобий аҳамиятга эга бўлур эди. У космосга нисбатан тинчлик мақсадларининг ифодаси бўлиб қолар эди. Бу ҳам муҳимдир,

САВОЛ. Сизнинг фикрингизча, совет олимлари космосни тинчлик мақсадларида ўзлаштириш борасидаги халқаро ҳамкорлик ишига қандай ҳисса қўшишлари мумкин бўларди?

ЖАВОБ. Жиддий, салмоқли ҳисса қўшишларига аминман. Космосга биринчи бўлиб чиққан мамлакатимизнинг олимлари бунинг учун салмоқли илмий база ва амалий тажрибаларга эгадирлар. Биринчи қадамлардан бошлабоқ космосда эришган муваффақиятларимизга бутун инсониятнинг ютуқлари деб қараяпмиз. Биз шундай ҳамкорликни кенгайтириш ва такомиллаштириш учун ҳамиша курашиб келдик ва ҳозир ҳам шундай қиляпмиз. Амалий ишларимиз ҳам шуни кўрсатиб турибди, зеро, космосдан куч-ғайратларни бирлаштириб фойдаланиш осон, у олимларнинг бирлашган ақл-идрокига осон ён беради. Чунки космик воситалардан амалий фойдаланиш илмий тадқиқотларнинг тараққиёти билан бирга бориши керак. Олимларимиз, масалан, совет космик кемаларида халқаро экипажларни учиришга тайёрлаш ва шу учишларни амалга оширишда актив қатнашмоқдалар. Бу учишлар чоғида жиддий илмий экспериментлар ўтказилмоқда. Биз тўққиз мамлакат олимларини бирлаштирувчи халқаро илмий-техникавий комитет доираларида Венерани ва Галлей кометасини тадқиқ этяпмиз. Шунингдек, бир неча мамлакат олимларининг ҳамкорлигида совет биологик йўлдоши учирилдики, буни муҳим илмий эксперимент деб ҳисоблаймиз. Совет мутахассислари фалокатга йўлиққан кишиларни қутқариш билан шуғулланувчи «Коспас—Сарсат» халқаро экспериментида АҚШ, Франция, Канада ва Норвегия мутахассислари билан бирга қатнашмоқдалар.

Аммо космик фазони тадқиқ этиш ва ундан фойдаланиш борасидаги халқаро ҳамкорлик ишида эришилган шу ютуқлар нақадар муҳимлигига қарамай, уларни мен дастлабки қадамлар, деб атаган бўлур эдим. Йигирманчи аср охирининг кишиси бу соҳада анча кўп ишлар қилишга қодир. Бу соҳадаги истиқболлар ҳақиқатан ҳам космик истиқболлардир.

Бу гап космоснинг фундаментал тадқиқотларига ҳам тааллуқлидир. Космосга станциялар чиқариш практикаси анча кенгайтирилиши— бу сафар совет «Венера—15» ва «Венера—16» станцияларига ўхшаш планеталараро қўшма тадқиқот станциялари чиқарилиши, қўшма планеталараро космик кемалар учирилиши ҳам мумкин бўлур эди. Халқаро космик станцияларни яратиш, бошқа планеталарга қўшма экспедицияларни ташкил этиш тўғрисида ҳам ўйлаб кўрса бўлади.

Ишнинг яна битта томони муҳим: космосда ҳамкорлик қилиш жараёнининг ўзи янги идеяларни, илмий изланишнинг янги йўналишларини келтириб чиқарган бўлур эди. Шу билан фан ва техникани ривожлантиришга, ўз навбатида халқларнинг иқтисодий ва социал тараққиётига ёрдам бериш учун космосда эришилган ютуқлардан янада кенгроқ фойдаланишга қудратли бир омил бахш этиларди. Бу янги минг йиллик бўсағасида инсонга муносиб фаолият бўлур эди. Совет олимлари бу ишга тайёр. Биз бошқа мамлакатларнинг олимлари ҳам шундай тайёр туришларини хоҳлардик.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ МИЛЛАТЛАР СОВЕТИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН ССР 116-ТОШКЕНТ—ЧИЛОНЗОР САЙЛОВ ОКРУГИДАН ДЕПУТАТИ ВАКОЛАТЛАРИНИ МУДДАТИДАН ОЛДИН ТЎХТАТИШ ТЎҒРИСИДА

Ўртоқ У. Умаровнинг депутатлик ваколатларини ўз зиммасидан соқит қилиш тўғрисидаги шахсий аризаси муносабати билан СССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**

«СССРда халқ депутатларининг статуси тўғрисида»ги СССР Қонунининг 10-моддаси асосида Миллатлар Советининг Ўзбекистон ССР 116-Тошкент — Чилонзор сайлов округидан депутати Учқун **Умаров**нинг ваколатлари муддатидан аввал тўхтатилган, деб ҳисоблансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
А. ГРОМИКО.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль.
1985 йил 19 декабрь.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ МИЛЛАТЛАР СОВЕТИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН ССР 112-ДЕНОВ САЙЛОВ ОКРУГИДАН ДЕПУТАТИ ВАКОЛАТЛАРИНИ МУДДАТИДАН ОЛДИН ТЎХТАТИШ ТЎҒРИСИДА

Ўртоқ А. Каримовнинг депутатлик ваколатларини ўз зиммасидан соқит қилиш тўғрисидаги шахсий аризаси муносабати билан СССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**

«СССРда халқ депутатларининг статуси тўғрисида»ги СССР Қонунининг 10-моддаси асосида Миллатлар Советининг Ўзбекистон ССР 112-Денов сайлов округидан депутати Абдухолиқ **Карим**овнинг ваколатлари муддатидан аввал тўхтатилган, деб ҳисоблансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
А. ГРОМИКО.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль.
1985 йил 19 декабрь.

СЕНГА МУНТАЗИРМИЗ, КИНОФЕСТИВАЛЬ

Осиё, Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари халқаро кинофестивалларининг «Тинчлик, социал тараққиёт ва халқлар озодлиги учун» деган шиори остида яна уч қитъанинг экран усталари Тошкентга йиғиладилар. Кино арбобларининг тўққизинчи учрашуви келгуси йилнинг 20—30 май кунларида ўтказилади. Фестивалга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш ташкилот комитетининг 19 декабрь куни бўлиб ўтган мажлисида шу ҳақда маълум қилинди.

Мажлисни ташкилот комитетининг раиси, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари С. У. Султонова бошқарди.

Республика министрликлари, идоралари, ижодий союзлари раҳбарларининг анъанавий кино санъати байрамига қандай тайёргарлик кўрилаётганлиги ҳақидаги ахборотлари тингланди.

(ЎзТАГ).

ОММАНИНГ МЕҲНАТ ҒАЙРАТИНИ ОШИРАЙЛИК

КПСС съездолди ҳужжатларида баён қилиб берилган партиянинг программавий қоидалари меҳнаткашларнинг сиёсий ва ижодий активлигини юксалтириб юборди, омма меҳнат ғайрати ўсишига қудратли манба бўлиб қолди.

18 декабрь куни Москвада бўлиб ўтган ВЦСПС пленумининг қатнашчилари шу ҳақда гапирдилар. Касаба союз ташкилотларининг КПСС XXVII съездини муносиб кутиб олиш ҳамда меҳнат коллективларини КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил октябрь Пленуми қарорлари асосида СССРни иқтисодий ва социал ривожлантириш 1986 йилги планини муваффақиятли бажаришга сафарбар этиш вазифалари муҳокама қилинди.

Доклад қилган ВЦСПС раиси С. А. Шалаев ва сўзга чиққанлар айтдиларки, бугунги кунда касаба союзларнинг бутун ташкилотчилик ва тарбиявий фаолияти партиянинг мамлакат социал-иқтисодий тараққиётини ҳамма чоралар билан жадаллаштириш йўлига мос келувчи янги, янада юксак даражага кўтарилмоғи керак. Съездолди социалистик мусобақаси мана шу ишнинг ўзагидир. 1985 йилги ва умуман ўн биринчи беш йилликдаги топшириқларнинг муваффақиятли бажарилиши, ўн иккинчи беш йилликнинг муваффақиятли бошланиши ҳамма участкаларда зарбдор ишлашга кўп жиҳатдан боғлиқ.

Пленум мамлакатдаги меҳнат унумдорлигини ўстириш йиллик топшириғини камида 1 процент ошириб бажариш, бир йилда тежалган ресурслар ҳисобидан камида икки кун ишлаб бериш юзасидан мажбурият олган илғор коллективларнинг ташаббусларини қўллаб-қувватлади.

Пленумда меҳнат инзомини янада мустаҳкамлашга катта эътибор берилди.

ВЦСПС пленумининг қатнашчилари касаба союзларнинг аъзолари КПСС XXVII съезди шарафига зиммаларига олган мажбуриятларини муваффақият билан бажарадилар, резервларни янада матонат билан излашни кенг қулоч ёйдирадилар, ўн иккинчи беш йилликда ишлар ғайрат билан бошланишини таъминлайдилар деб ишонч билдирдилар.

Пленум СССР касаба союзларининг 1986 йилги бюджетини маъқуллади ва 1986 йилги давлат социал-страхованиеси бюджетини тасдиқлади.

Ташкилий масалалар кўриб чиқилди. «Ленабамстрой» тресги монтажчи бетончиларининг бригадири бўлиб ишлаган КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Л. Д. Казаков ВЦСПС секретари қилиб сайланди.

(ТАСС).

РЕСПУБЛИКА МЕҲМОНЛАРИ

ЧССР савдо министрининг биринчи ўринбосари Франтишек Хвала бошчилигидаги Чехословакия Социалистик Республикасининг делегацияси Ўзбекистон билан танишиб бўлди. Делегация СССР Савдо министрлигининг таклифига биноан мамлакатимизга келган эди. Меҳмонлар Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасида бўлдилар. Тошкентнинг диққатга сазовор жойлари ва янги қурилиш районларини кўздан кечирдилар. Самарқандга сафар қилдилар, универсал магазинларнинг иши билан танишдилар.

19 декабрь куни Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари В. К. Михайлов ЧССР делегациясини қабул қилди.

(ЎзТАГ).

ДУНЁ ВОҚЕАЛАРИ

ХАБАРЛАР ФАКТЛАР

- ЖЕНЕВА РУҲИНИ МАЪҚУЛЛАДИЛАР
- ФРАНСУА МИТТЕРАН АҚШНИНГ «СТРАТЕГИК МУДОФАА ТАШАББУСИ»НИ РАД ҚИЛДИ
- ПОКИСТОНЛИКЛАР ЗИЁ-УЛ-ҲАҚНИ КЕСКИН ТАНҚИД ҚИЛМОҚДАЛАР
- «ЭРКИН ДУНЁ» ҚИЁФАСИ

ҲАМКОРЛИК ПРОГРАММАСИ

ХОШИМИН. Вьетнам жанубидаги Марказий Ясси тоғда яшовчи майда элатларнинг турмуши, урф-одатлари, маданиятини тадқиқ этган Вьетнам — Совет қўшма этнография экспедицияси ишининг дастлабки босқичи икки ой давом этди. Экспедиция СССР Фанлар академияси билан ВСР Ижтимоий фанлар комитети ўртасида 1981—1985 йилларда илмий ҳамкорлик тўғрисида битимга мувофиқ ташкил этилган эди.

Икки қардош мамлакат олимлари катта ҳажмдаги ишларни бажардилар. Чунончи, улар Ламгдонг вилоятида ма, кохо ва тэла элатларининг турмуш тарзи, анъаналари ва фольклори тўғрисида янги маълумотлар берувчи бой материалларни тўпладилар. Ўтказилган тадқиқотларнинг муҳимлигини алоҳида таъкидлаш керак. Аввало бу тадқиқотлар амалий аҳамиятга эгадир: ҳамкорлик программасида олинган маълумотларга асосланиб ВСР майда элатларига нисбатан миллий сиёсатни такомиллаштириш юзасидан илмий тавсияларни тайёрлаш кўзда тутилган.

(ТАСС).

АҚШ ЧАД ИШЛАРИГА АРАЛАШМОҚДА

БРАЗЗАВИЛЬ, (ТАСС). АҚШ Чад ишларига тобора кўпроқ аралашмоқда. Чад Миллий бирлик муваққат ҳукумати (МБМХ) раисининг ўринбосари Вадал Абдилқодир Камуге бу ерда маълум қилишича, МБМХ жангчилари Х. Хабре режими томонида жанг ҳаракатларида қатнашган америкалик икки ёлланган солдатни асир олишган. Бу «омад солдатлари» — Ф. Госс билан Д. Бруссар «Эссо» нефть кампаниясининг «ходимлари» ниқоби остида иш кўришган.

Улар қилган жиноий ишларнинг рад этиб бўлмайдиган далиллари бор, деди Камуге. Чунончи, америкаликлар бораётган машинадан ўқ отиш қуроли ва ҳарбий радиостанция топилди. Ҳозирги вақтда Нжамена режими Чад жанубига қўшин тўпламоқда. Камугенинг сўзларига қараганда, бу режим «Америкалик ёлланганларни озод қилиш операциясини ўтказишга» ҳаракат қилмоқда.

МБМХнинг маълумотларига кўра, Вашингтон Чадда ўзининг ҳарбий кучларини кўпайтирмоқда. Ҳозирдаёқ 400 дан кўпроқ ҳарбий маслаҳатчи Хабре режимига ёрдам бериш учун келди. Бу маслаҳатчилар бевосита жанг ҳаракатларида иштирок этмоқдалар. Кейинги ойларда Америка қуролини, шу жумладан танклар ва ракеталарни етказиб бериш кўпайтирилди. Чаднинг ғарбидаги Канем префектурасида Хабре армиясининг солдат ва офицерлари пентагонлик инструкторлар раҳбарлигида янги ҳарбий техникани активлик билан ўзлаштирмоқдалар.

Америка ҳарбий хизматчиларидан салкам 50 киши «АҚШ элчихонасини қўриқлаш» баҳонаси билан Нжаменага жойлаштирилган. АҚШ Марказий разведка бошқармаси мамлакат жанубида Америка ҳарбий базасини барпо этишга киришди. 1985 йилнинг январидан бошлаб у ерга ҳарбий техника юборилмоқда. Американинг «Коноко» нефть компанияси паноҳида иғвогарлик операцияси амалга оширилмоқда.

ЭРОН—ИРОҚ ФРОНТИДА

БАҒДОД, (ТАСС). Ироқ авиацияси Форс қўлтиғидаги Эрон соҳилида «йирик денгиз нишонлари»га навбатдаги зарбани берди, деб хабар қилди Ироқ ҳарбий вакили. Ироқ ҳарбий-ҳаво кучлари қирувчи-бомбардимончи самолётлари фақат 24 соат ичида 99 жанговар парвоз қилдилар.

Ўтган кунлар давомида фронт чизиғи бўйлаб шиддатли жанглар ва артиллерия отишмалари бўлди. Эрон аскарлари ва техникасига талафот етказилди, дейилади навбатдаги ҳарбий ахборотда.

Ироқ ИНА ахборот агентлигининг хабар қилишича, Эроннинг икки самолёти Майсан секторида Ироқ томонга бостириб киришга уриниб кўрган, бироқ Ироқ ҳаво ҳужумидан мудофаа воситаларининг ўт очиши сабабли орқага қайтиб кетган. Эроннинг узоққа отувчи артиллерияси Мандали шаҳри атрофларини ва Ал-харита шаҳрини ўққа тутган.

НИКОСИЯ, (ТАСС). Эрон ҳарбий-ҳаво кучларининг самолетлари ўтган куни Фекка аҳоли пункти районида жамланган душман қўшинларига ҳужум қилди, деб хабар қилди Эроннинг ИРНА агентлиги. Ироқ қўшинлари ва техникаси талафот кўрди. Фронтнинг марказий участкасида Ироқ позициялари артиллериядан қаттиқ ўққа тутилди.

Эрон ҳаво ҳужумидан мудофаа воситалари шимолий секторда Ироқ авиацияси ҳужумини даф этдилар. Душман артиллерияси Хуррамшаҳр ва Ободон шаҳарларини ўққа тутди.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

ЖЕНЕВА. Европанинг сиёсий доиралари «Женева руҳи»ни ва Совет—Америка қўшма баёнотининг асосий қоидаларини маъқулламоқдалар. «Европа: хавфсизлик ва қуролсизланиш истиқболлари» мавзусида ўтказилган ҳамда Женевадаги миллатлар саройида тугаган халқаро конференция шуни тасдиқлади.

ВАШИНГТОН. Спорт соҳасида мамлакатлар ўртасидаги алоқаларни ривожлантириш халқлар ўртасида ҳамжиҳатликни мустаҳкамлаш ва халқаро вазиятни соғломлаштиришга ёрдам беради. Бу ерда келгуси йил июль ойида Москвада бўладиган «Холис ният ўйинлари»га тайёргарликка бағишланган матбуот конференцияси қатнашчилари шу ҳақда гапирдилар. Бу мусобақаларга АҚШ, шунингдек жаҳондаги яна 38 мамлакат спортчилари келадилар.

ПАРИЖ. Ҳарбий-стратегик проблемалар Франция Президенти Франсуа Миттеран билан ГФР канцлери Гельмут Коль ўртасида бу ерда бўлиб ўтган музокараларнинг диққат марказида турди. Музокараларда улар Американинг «Самовий урушлар» режаларига турлича ёндашаётганликлари маълум бўлди. ГФРнинг Америка «стратегик мудофаа ташаббуси»га қўшилганлиги расмий равишда эълон қилиниши кутилган бир пайтда Франция унда қатнашишдан бош тортди, деб ёзади Франс Пресс агентлиги.

(ТАСС).

ҲИНДИСТОН: ФОЖИА УНУТИЛМАЙДИ

Ўтган йилнинг декабрь ойида Бхопал шаҳрида (Мадхья-Прадеш штати) Американинг «Юнион карбайд» концерни айби билан унга қарашли химия заводида рўй берган заҳарли газнинг чиқиб кетиши оқибатида 2 мингдан ортиқ киши ҳалок бўлган ва ўн минглаб одам бир умр майиб бўлиб қолган эди. Ҳиндистонда ва бутун дунёдаги прогрессив жамоатчилик «Юнион карбайд» концернининг жиноий фаолиятини кескин қораламоқда.

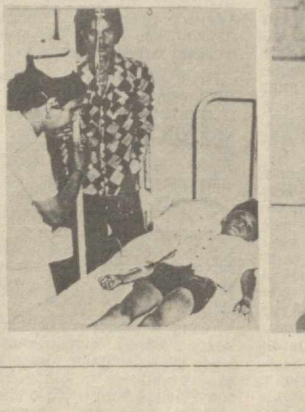

Суратларда: фожианинг йиллиги муносабати билан ўтказилган намойишда «Йўқолсин «Юнион карбайд» деб ёзилган шиор кўтариб ўтилди; фожиа қурбонларидан бири; бу аёл шу фожиада болаларидан жудо бўлган.

ТАСС фотохроникаси.

ҚУРАМА

КЎПРИКЛАР ЙЎҚОЛМОҚДА

ИНДОНЕЗИЯ. Суматра оролининг шимолий қисмидаги Аче провинцияси маъмурлари кейинги пайтда таҳликага тушиб қолишди. Чунки, бирин-кетин... темир йўл кўприклари йўқола бошлади. Провинциядаги 95 та пўлат кўприкдан ҳозир 43 тасигина ўрнида турибди. Йўқолишларнинг сабаби шу кўприкларга ёнма-ён қурилган равон шосселарда юкларнинг асосий қисми ташилаётганлигидадир. Эски темирбетон кўприкларни эса даромад кетидан қувган ўғрилар олиб кетишиб, йирик корчалонларга пуллашмоқда.

ХОҲ ИШОНИНГ, ХОҲ ИШОНМАНГ...

ГОНКОНГДА энг виждонсиз солиқ тўловчилар рўйхатига... Иоганн-Себастьян Бах, Сергей Прокофьев, Камиль Сен-Санс ва бошқа ўтмишнинг машҳур композиторлари ёзилди. Маълум бўлишича, солиқ бошқармасининг амалдорлари ўзларини қийнамаслик учун компьютерлардан фойдаланишни йўлга қўйишган. Сўнгра афишаларда номи учраган кишиларни ёзиб олиб, солиқ тўламаётганларини ажратиб беришни компьютерга «буюрган» эканлар.

ОММАЛАШАЁТГАН «КАСБ»

ФРАНЦИЯ матбуоти хабарларига кўра, турли хил кўзбойлоғичлар, башоратчилар сони кўпайиб, ҳозир 30 мингга етган. Лекин бошқа ғарб мамлакатлари бу соҳада Францияни ортда қолдириб кетишди. Масалан, ГФРда «сеҳргарлар» ва хонаки мунажжимлар 80 минг, АҚШда эса уларнинг сони ярим миллионга етиб қолди.

ОБЪЕКТИВДА: НИКАРАГУА

РЕСПУБЛИКА ОЁҚҚА ТУРМОҚДА

Америка Қўшма Штатларининг ҳарбий ва иқтисодий агрессияси давом этаётган бўлишига қарамай, революцион Никарагуа халқи ва ҳукумати янги ҳаёт қуришни дадил давом эттирмоқда. Ёш республикага экономикани тиклаш, юқори малакали миллий кадрлар тайёрлашда социалистик мамлакатлар, биринчи навбатда Совет Иттифоқи катта ёрдам беряпти.

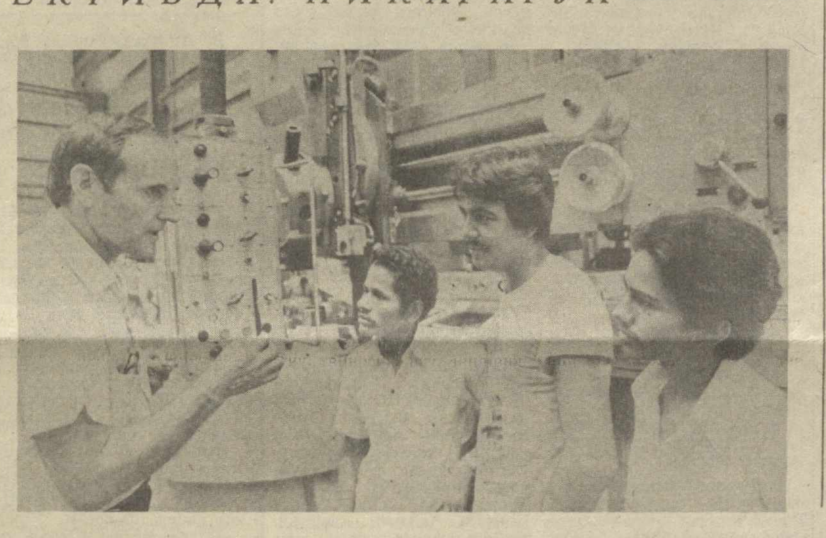

Суратда: Минскдан келган совет мутахассиси Анатолий Буйневич «Июль ғалабаси» шакар заводида амалий машғулот ўтказмоқда.

Г. НАДЕЖДИН фотоси (ТАСС).

• ПОКИСТОН

ЗИЁ-УЛ-ҲАҚ КИМГА ИШОНЯПТИ?

АПН мухбири Игорь ДОРОФЕЕВ Оттавада «Канададаги прогрессив покистонликлар комитети» вакили Омар Латиф билан учрашиб, унга бир неча савол билан мурожаат этди:

— **Покистондаги ҳозирги ички сиёсий вазият ҳақида нима дея оласиз?**

— Ҳозирги ҳукумат ўз моҳиятига кўра, қўғирчоқ ҳукуматнинг ўзгинаси. У АҚШнинг шу региондаги қарашларини қўллаб-қувватлаб, унинг социалистик мамлакатларга қарши қаратилган сиёсатини ўтказаётир. Мамлакат ичкарисида эса Зиё-ул-Ҳақ ҳукумати ярим феодал муносабатларни сақлаб қолишга интилмоқда.

Покистонда ҳамма сиёсий партиялар тақиқланган. Турмалар минглаб сиёсий маҳбусларга тўла. Мамлакат конституцияси режим раҳбари фойдаси томон ўзгартирилди. Маъмурлар сайлов ўтказишдан воз кечдилар. Ишчи ва камбағал деҳқонлар ҳар қандай ҳуқуқлардан маҳрум этилган. Матбуот эркинлиги йўқ.

Зиё режими қўшни давлат—Афғонистонга қарши эълон қилинмаган уруш олиб бормоқда. 1978 йилдаёқ Покистонда афғон аксилинқилобчиларининг базалари ва лагерлари барпо этилган эди. Мамлакат ҳукумати АҚШ ихтиёрига ўзининг 22 база ва аэродромини бериб қўйган. Мабодо Қўшма Штатларга шу регионга тез ҳаракат қилувчи кучларни ташлаш зарур бўлиб қолса, шу база ва аэродромлардан бемалол фойдалана олишлари мумкин. Айни пайтда АҚШ ҳарбий-денгиз кучлари Покистоннинг денгиз базаларидан актив фойдаланмоқда. Америка маъмурияти Эронни «қўлдан бой берган»дан сўнг Покистон амалда Қўшма Штатларнинг шу региондаги ягона таянчига айланди.

— **Ҳукуматнинг Афғонистонга муносабати соҳасида покистонликларнинг фикри қандай?**

— Ўнг фундаменталистларнинг Жамоати ислом партиясидан бошқа барча сиёсий партиялар региондаги зиддиятларни тинч йўл билан бартараф этиш зарур, деб ҳисобламоқдалар ва Кармал ҳукуматининг қарашларига хайрихоҳлик билдирмоқдалар. Бизнинг Афғонистон ички ишларига аралашишга ҳуқуқимиз йўқ. Унинг халқи ўз тақдирини ўзи ҳал этиши лозим.

Собиқ авиация маршали, Таҳриқ-истиқлол партиясининг раҳбари Азгар Хон Вашингтонда баёнот бериб айтганидек, Покистон Афғонистонга қарши қуролли тазйиқ қилиши Покистоннинг хавфсизлигини ҳам хавф остига қўяди. Азгарнинг фикрича, Афғонистонга қарши уруш тўхтатилиши ва Покистон Бабрак Кармал ҳукуматини тан олиши керак. Бу нуқтаи назарни аҳолининг аксарият қисми қўллаб-қувватламоқда. Лекин Зиё-ул-Ҳақ ҳукумати халқ манфаатларига жавоб бермайдиган сиёсатни юргизишда давом этмоқда.

Покистон Совет Иттифоқига нисбатан душманлик қилмаслиги керак. Совет Иттифоқи Покистонга ҳеч қачон хавф солган эмас. Марказ ва чап қанот партияларигина эмас, балки ўнг кайфиятдаги партиялар ҳам шу масалада Зиё-ул-Ҳақ режими тутган позицияга қарши чиқишмоқда.

— **Мамлакатда режимга қарши кучлар борми, режим нимага суяниб сақланиб турибди?**

— Мамлакат ичкарисида Зиё режимини йирик ер эгалари бўлган катта бойлар, Қўшма Штатлар билан савдо-сотиқ муносабатидаги йирик капитал қўллаб-қувватламоқда. АҚШ маъмурияти Покистонни пул ва қурол билан таъминлаяпти. Сўнгги олти йил ичида ҳозирги режим Қўшма Штатлардан 3,2 миллиард доллар пул олди. Яқинда Зиё-ул-Ҳақ Вашингтонга бориб, 1987 йилдан 1993 йилгача яна 6,5 миллиард доллар пул бериб туришни сўради. Унинг режими АҚШнинг молиявий ва ҳарбий ёрдамисиз ўзини сақлаб туролмайди.

Совет кишиси чет элда

ИККИ ДУНЁ— ИККИ МАНЗАРА

Шу кунларда партиямиз Марказий Комитети 1985 йил октябрь Пленуми материалларини, КПССнинг янги таҳрирдаги Программаси, таклиф этилаётган ўзгартишлар билан «КПСС Устави ҳамда СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986—1990 йилларга ҳамда 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Асосий йўналишлари лойиҳаларини муҳокама этар эканмиз, жонажон партиямизнинг халқ фаровонлиги тўғрисидаги доимий ғамхўрлиги билан ғурурланамиз.

Партиямизнинг бу стратегик вазифасига амал қилган ҳолда СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986—1990 йилларга ва 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Асосий йўналишлари лойиҳасида бундай дейилади: **«Халқларнинг моддий ва маънавий турмуш даражасини муттасил ошириш партия иқтисодий стратегиясининг олий мақсади бўлиб келди ва шундай бўлиб қолаверади».**

Социалистик ижтимоий тузумнинг капитализмга нисбатан устунлиги, аввало, халққа ғамхўрлик, аҳолининг моддий ва маънавий даражасида ўз ифодасини топади. Чунки инсон учун энг муҳим нарса одамларнинг меҳнат ва турмуш шароитларининг яхшиланишидир. Марксизм-ленинизм асосчилари белгилаб берган социалистик революциянинг асосий вазифаси ҳам шу проблемалардан келиб чиқади.

Турмуш даражаси аҳолининг ҳаёти учун зарур моддий ва маданий бойликлар билан таъминланиши, уларни истеъмол қилишдаги эришилган даражани, одамларнинг бу бойликларга бўлган эҳтиёжини қондириш даражасини билдиради, яъни турмуш даражаси бу фароғатлик даражасидир. Шунга кўра, социализмнинг ривожланиши аввало аҳолининг турмуш даражасида ўз аксини топади.

Яқинда бир группа ўртоқлар билан бирга Америка Қўшма Штатларида бўлдим. Бир неча штат ва йирик шаҳарларни кўрдик. Биз ишлаб чиқариш корхоналари, муассасалар, хизмат қилиш жойларида бўлдик. Жуда кўп ҳар хил касб эгалари билан учрашдик ва суҳбатлашдик. Булардан ташқари, бир неча оилаларда бўлдик. Бу бизга Америка гражданларини меҳнат ва ҳаётий жараёнда кўриб, уларни бевосита яқиндан ўрганиш имконини берди.

КПССнинг янги таҳрирдаги Программаси ва бошқа ҳужжатлари лойиҳаларини халқимиз кенг муҳокама қилаётган бир пайтда АҚШ ва СССР аҳолиси турмуш даражасига оид масалалар устида тўхталиб ўтмоқчиман.

Турмуш даражасини белгилашда реал даромад асосий ўрин эгаллайди. Бу эса, аввало, миллий даромад ва иш ҳақига боғлиқдир. Миллий даромад мамлакатимизда 1970—1980 йилларда 63 процентга ўсган бўлса, кейинги беш йил ичида 17 процентга ошди. Бу асосан меҳнат унумдорлигининг кўтарилиши, тартиб-интизомнинг мустаҳкамлана боришининг натижасидир. Ўн биринчи беш йилликда колхозчиларнинг фақат жамоат хўжалигидан олган меҳнат ҳақи 29 процент кўпайиб, ойига 150 сўмдан ошди.

Йил сайин юқори маош оладиганлар сони ортиб, ишчи ва хизматчилар билан колхозчиларнинг пул даромадлари ўртасидаги тафовут камайиб бормоқда.

Маълумки, Америка Қўшма Штатларида иш ҳақининг миқдори жуда юқори. Лекин гап маош миқдорида эмас, балки унинг реаллигида —у нарх-наво ва бошқа омил ҳамда мавжуд шароитларга боғлиқ бўлиб, умуман турмуш баҳоси билан белгиланади. Ҳақиқатдан қўлга тегадиган пул миқдори эмас, балки унга қанча ҳаётий буюмлар сотиб олиш, қандай кун кечириш мумкин эканлиги ҳал қилувчи аҳамиятга эга. Бу эса реал иш ҳақи, реал даромад орқали белгиланади.

Буржуа идеологлари кўпинча ривожланган капиталистик мамлакатларда реал иш ҳақининг юқорилигини таъкидлашади. Лекин, Америкадаги кузатишларимиз бунга эътироз билдиришга асос берди. Биз истеъмол буюмлари, айниқса, озиқ-овқатнинг нархлари, уй-жой ва коммунал хизмат, медицина, ўқув ҳақи кабилар билан батафсил қизиқдик ва бир неча етакчи соҳалардаги иш ҳақи даражасини ўргандик.

Америка гражданлари билан бўлган учрашув ва суҳбатларда мамлакатимизда ишлаб чиқарувчи кучлар, маориф, медицина, маданий-оқартув, хизмат кўрсатиш соҳаларининг тараққиёти юқори даражада эканлигини айтганимизда, улар бизда ҳам шундай-ку, дейишди. Лекин гап бунда эмас. Чунки гап яратилган бойликлардан фойдаланиш даражаси, уларга халқнинг ёндашиши шароитлари устида борар эди.

Уй-жой социалистик жамиятда фойда олиш манбаи эмас ва унинг учун тўлов ҳақи жуда пастдир. Кейинги йилларда ишчи ва хизматчиларнинг квартира, коммунал хизмат ва шахсий уйларнинг харажати иш ҳақининг 2,7 процентинигина ташкил этади. Аҳоли учун зарур уй-жой, коммунал хизмат харажатларининг асосий қисми давлат ҳисобидан амалга оширилаётганлиги сабабли юқоридаги харажат сезиларли эмас.

Америкада уй-жой проблемаси анча оғир эканлигининг гувоҳи бўлдик. Сан-Франциско билан танишар эканмиз, океан қирғоғидаги районлардан бирида расмий кишилар беш-олти қаватли бир неча уйлар фойдаланишга топширилиши ва арзонга сотилишини айтдилар. Чунки бу район доимо совуқ оқим таъсирида бўлиб, булутли ҳамда туманлилиги сабабли совуқ, ҳавонинг намгарчилиги жуда юқори бўлади. Рутубатли иқлимли бу районда айтишларича, ҳар бир квартиранинг сотилиш баҳоси 150 минг доллар эди.

Колумбия университетининг собиқ доценти, пенсионер, Америка турмуш тарзи ашаддий тарафдорининг бизга айтишича, у бир хонали квартирада туради ва ойига 750 доллар тўлайди (квартира ҳақи — 600, электр —50, газ—50, сув ва иситиш, ахлат ташиш ҳақлари — 50 доллар). Бу оладиган пенсиясининг учдан икки қисмини ташкил этади. 3—4 хонали квартираларнинг тўлов ҳақлари 1—1,5 минг доллар ва ундан ҳам ортиқдир.

Шундай бой мамлакатда сувда—кемада яшайдиганларнинг сони кўпайиб бораётганини ва бундай «уй»ларнинг ҳам Лос-Анжелос, Сан-Франциско, Сиэтл шаҳарларида баҳоси жуда ортиб бораётганлигининг бевосита шоҳиди бўлдик.

Шаҳар жамоат транспортидан фойдаланиш ҳақи жуда юқори. Автобус ва метрода юриш учун бир маршрутга 85 цент тўлаш керак. Шу билан бирга кўпчилик катта шаҳарларда метро йўқ ва шаҳар транспорти яхши ривожланмаган.

Партиямиз мамлакат халқларининг соғлигини таъминлаш мақсадида медицина хизматларини ривожлантириш учун зарур чора-тадбирларни амалга оширмоқда.

Маълумки, Ўзбекистон ССРда Совет ҳокимияти йилларида жуда қисқа вақт ичида замонавий медицина хизматлари уюштирилдики, халқ учун соғлиқни сақлаш системаси деярли бўлмаган жойда ҳозир бу соҳада кўп кўрсаткичлар бўйича, ҳатто, етакчи капиталистик мамлакатлардан юқори даражага эришилди. Масалан, 1981 йилги маълумотларга кўра 10.000 киши ҳисобига врачлар сони Ўзбекистон ССРда 29,7, АҚШда 24, Японияда 18,2, Францияда 20 тага тўғри келган.

Ўзбекистонда 1983 йилда 56,6 минг врач бўлиб, 10 минг кишига 31,8 тадан тўғри келди. Касалхонадаги жойлар сони 207 мингта бўлиб, ҳар 10 минг кишига 118 тадан тўғри келган. Касалхона, поликлиника, амбулатория, хотин-қизлар консультациялари ва болалар поликлиника-амбулаториялари, туғруқхоналар сони 1983 йилда 5750 тага етган. Ҳамма йирик корхона, ташкилот, муассаса ва турар жойларда медицина хизматлари ташкил этилганки, булар ҳар бир киши учун керакли ёрдам чораларини кўрсата олади.

Америкада бир неча медицина муассасаларининг иши билан танишдик. Жуда кўп Америка гражданлари билан суҳбатимиз ва расмий кишиларнинг тасдиқлаши бўйича, бу мамлакатда пулсиз медицина хизмати кўрсатиш йўқ, бу соҳадаги ҳар қандай врач ва бошқа медицина ходимларининг хизмати фақат беморлардан олинадиган пул ҳисобига бажарилади.

Шунинг учун медицина муассасаларининг асосий қисми хусусий капитал қўлида бўлиб, улар катта фойда олиш манбаидир. Медицина хизматининг баҳоси жуда юқори. Айтайлик, поликлиникадаги врачнинг беморни бир марта қабул қилиш ҳақи 120—150 доллар туради. Ҳомиладорнинг туғруқхоналарда туғиши учун камида 5 минг доллар тўланади. Кўр ичакни операция қилиш хизмати ҳам шундай, яъни 5 минг доллар. Кордиология клиникасида юракка сунъий клапан қўйиш ўзлаштирилганини айтишди. Лекин баҳоси 30 минг доллар экан. Дорилар нархи жуда юқори. Турли дори-дармонларнинг арзон эканлиги, бепул медицина хизматидан ҳамда бир қатор имтиёзлардан фойдаланишга ўрганган биз — совет кишилари учун АҚШда оддий бир порошок ёки таблеткалар бир неча долларга сотиб олиниши таажжубланарли ҳол бўлиб туюлди. Медицина хизматларининг қимматлигини кўриб бундай мамлакатда касал бўлиш қанчалик даҳшат эканлигини тушундик.

Турмуш даражасида маданият катта ўрин эгаллайди ва тараққиёт натижасида бунинг инсон ҳаётидаги аҳамияти ортиб бормоқда. СССРда қисқа вақт ичида бу соҳада улкан муваффақиятлар қўлга киритилди. Натижада халқимиз дунёда энг саводли, кўп ўқийдиган, илмли халқ ҳисобланадиган бўлди.

Маориф, фан, маданият тараққиёти шу даражага етдики, дунёда биринчи бўлиб ялпи ўрта маълумотга ўтилди. Республикада мактаб, маданий муассасалар шохобчалари ҳар бир аҳоли жойида мавжуддир. Ўқувчилар сони 6,5 миллионни ташкил этади. Фақат умумий таълим мактабларининг сони 10 мингга яқин. Бундан ташқари, ўрта махсус билим юртлари ишлаб турибди. Республикада 43 та олий ўқув юрти бўлиб, 300 мингга яқин ёшлар таълим олмоқда. Ўзбекистон Фанлар академияси ихтиёрида бир неча ўнлаб илмий муассасалар жамият ва халқ хўжалиги тараққиётининг илмий ечимларини ҳал қилмоқда. Илмий ходимлар сони фақат кейинги ўн йил ичида деярли 1,5 баравар кўпайиб, 40 минг кишига яқинлашди.

Ҳозирги вақтда 7,5 мингга яқин кутубхоналар, 4,5 мингга яқин клублар ва улар қошида 10 минг санъат тўгараклари, 37 музей, 30 театр ва 6 минг кинотеатрлар республикамиз аҳолиси маданияти учун хизмат қилмоқда.

АҚШда бир неча ўрта ва олий ўқув юртларида бўлдик, маданий муассасалар иши билан танишдик. Албатта, бу соҳада Американинг муваффақиятлари кам эмас ва юқори даражали университет, илмий-маданий муассасалари оз эмас. Лекин булар кимга хизмат қилади? Халқ оммавий равишда булардан фойдалана оладими?

Ўқув юртлари, маданий муассасалар бошқа соҳаларда бўлганидек, асосан хусусий капитал қўлидадир. Шунинг учун уларнинг фаолиятидаги асосий вазифа фойда олишни таъминлашдир. Ўрта мактабларда ўқиш ҳақи йилига 1500 — 2000 доллар. Олий ўқув юртлари, айниқса, университетларда аҳвол шундай. Яъни ҳар бир студент йилига 10—12 минг доллар тўлаши керак. Бундан ташқари қабул ва жорий имтиҳонлар ҳамда консультациялар учун алоҳида ҳақ тўланади. Бу албатта, меҳнаткаш, оддий оила аъзолари учун олий таълим олишда жуда катта тўсиқ бўлиб ҳисобланади.

Ўқув юртлари билан танишаётганимизда ва бу ердаги суҳбатларда, Сан-Францискодаги «Берили» ҳамда Сиэтлдаги «Вашингтон» университетларида расмий қабул вақтларида СССРда ўқиш ва таълим олиш текин эканлиги, барча харажатларни давлат ўз зиммасига олгани, шу билан бирга махсус ўқув юртларида талабалар ётоқлар билан, ўзлаштириши яхши бўлган студентлар стипендия билан таъминланиши каби социалистик тузумимиз берган имтиёзларни айтганимизда, америкаликлар елкасини қисиб, ишонмагандай бўлдилар.

Театр, музей томошалари ҳақи ҳам жуда юқори. Лос-Анжелосда машҳур мультфильмчи Дисней болалар учун томоша кампанияси ташкил этиб, «Дисней ланд» номини берган. Албатта, дам олиш ва хурсандчилик учун жуда яхши шароит яратилган. Лекин бу ҳам юқори фойда олиш манбаига айлантирилган, — бир марта кириб, томоша қилиш ҳақи 13 доллар. Айтишларича, бу ерга кунига 100 минг киши қатнайди. Театрларда томоша ҳақи 10—20 доллардан ортиқ.

Агар доимий мавжуд миллионлаб ишсизлар, уйсизлар, саводсизлар, халқнинг кўпчилиги мамлакат сиёсий ва маданий ҳаётидан четлатилганлиги кабиларни ҳисобга олсак, АҚШда меҳнаткашларнинг турмуш даражаси жуда паст эканлигини янада яққолроқ кўрамиз. Расмий маълумотларга қараганда, АҚШда ҳаёт кечириш даражаси минимумдан паст бўлганларнинг сони 30 миллиондан ошади.

КПССнинг янги таҳрирдаги Программаси, СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986—1990 йилларга ҳамда 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Асосий йўналишлари лойиҳалари билан танишар эканмиз, совет халқи моддий ва маънавий турмуш даражасининг қанчалар юқори эканлигини ва бундан кейин **«Аҳоли барча табақалари ва социал группаларининг фаровонлигини янада юксалтириш, одамларнинг меҳнати соҳасида ва турмуш шароитида чуқур ўзгаришлар қилиш»** амалий вазифа қилиб қўйилганини кўрамиз. 2000 йилгача бўлган даврда реал даромадлар аҳоли жон бошига 1,6—1,8 баравар ўсади. Асосий буюмлар бўйича истеъмол қилишнинг илмий асосланган нормалари даражасига эришилади. Инсоннинг маънавий талаб ва эҳтиёжлари юксак даражага кўтарилади. Бепул халқ маорифи, соғлиқни сақлаш ва социал таъминот кабиларга сарфланадиган ижтимоий истеъмол фонди икки баравар кўпаяди. Шу вақт ичида камида 2 миллиард квадрат метр келадиган уй-жой бинолари фойдаланишга топширилади ва истисносиз ҳар бир оилани алоҳида квартира ёки якка тартибдаги уй билан таъминлаш амалга оширилади.

Капиталистик дунёда, унинг етакчи мамлакати АҚШда инсон ҳуқуқи тўхтовсиз поймол қилинаётган ва уларнинг турмуш даражаси пасайиб бораётган бир вақтда ҳар бир совет кишиси ўз тақдирини, порлоқ истиқболини тинчлик ва социал тараққиёт Программасида яққол кўрмоқда.

М. РАСУЛОВ,
иқтисод фанлари доктори, профессор.

КОЛЛЕКТИВЧИЛИК АХЛОҚИ

ИШОНЧ—ҚАНОТ

Партия ташкилотининг секретари Мукаррам Иброҳимова цехимизнинг бир группа коммунистларини кабинетига таклиф этди.

— Ўзингизга маълумки, Қаҳрамон Ражабов йигирма беш йилдан буён бичув цехига бошчилик қилиб келмоқда, — гап бошлади у. — Кейинги вақтларда соғлиғи ёмонлашганидан ҳам хабарингиз бор. Касаба союз комитети Ражабовга даволаниш учун санаторийга йўлланма олиб берди. Бир неча кундан кейин у йўлга чиқади. Маъмурият ва партия ташкилоти вақтинчалик цех бошлиғи вазифасига номзодни сизларнинг тавсиянгиз билан танламоқчи. Хўш, бу вазифага кимни муносиб деб биласиз?!

Очиғини айтганда, биз буни кутмаган эдик. Илгари цех бошлиғи у ёқда турсин, бригадир тайинлашда ҳам ишчилар билан маслаҳатлашилмасди. Ҳозир эса йирик цех раҳбарлигига кимни тавсия этиш масаласи кун тартибида турибди. Бу тўғри йўл эди, албатта. Негаки, эртага ўша бошлиқ билан биз — ишчилар бирга ишлаймиз. Бизга билдирилаётган ишончнинг масъулиятли томони шунда эди. Ахир, адашмаслик керак-да. Ҳаммамиз бир дам ўйланиб қолдик. Кейин худди олдиндан келишиб олгандек цехимиз нормаловчи инженери Муҳаббат Ғуломовага қарадик. Қарийб йигирма йилдан буён биз бирга ишлаймиз. Аввал бошда у оддий бичувчи эди. Корхона йўлланмаси билан Тошкент тўқимачилик институтига ўқишга кирди. Олий маълумот олгач, сафимизга қайтди. Ўн йилдирки инженер. Цехдаги ҳар ишчининг касб малакасигина эмас, таржимаи ҳоли, хулқ-атвори ҳам унга таниш. Шу боисдан у бир овоздан цех бошлиғилигига тавсия этилди.

Ўзимиз таклиф этган номзод эмасми, ишни эплай олмаса, у билан баробар бизнинг ҳам юзимиз қизаради. Аслида ҳар ким ўзига топширилган участкада ҳалол хизмат қилса, цех бошлиғига бундан ортиқ ёрдам ҳам, мукофот ҳам йўқ.

Коллектив орасида қарор топган ўзаро хайрихоҳлик вазияти ишда ўз самарасини бера бошлади. Ҳали етарли малакага эга бўлмаган ёш бичувчи қизлар фаолиятида катта бурилиш содир бўлди. Қисқа вақт ичида оғизга тушиб, раҳматномалар ола бошладилар. Топширилган иш учун масъулият ҳисси ҳар бир ишчининг онгига сингиб кетди. Бунда, аввало, цех бошлиғининг ўзи ибрат кўрсатди. У раҳбар масъулияти иш вақти ўтиши билан ниҳояланади, деб тушунмас эди. Унинг иши оилавий ташвишлари билан, турмушидаги қувончи, шахсий бахти билан омухта бўлиб кетганди. Бири-бирини тўлдирар, бирибирига мадад берарди. Бир дарёнинг икки қирғоғидек, уларнинг ҳар иккови ҳам унинг учун қанот, ҳа, маънавий қанот эди. Иш бошлагач, бир ойча вақт ичида 900 килограммдан зиёд хом ашё тежаб қолинди. Агар бу рақамни цех ўтган ярим йилликда иқтисод қилган 2100 килограммга қиёс қиладиган бўлсак, цех ва унинг бошлиғи чакки меҳнат қилмаганлиги ўз-ўзидан аён бўлади.

Бу орада цехимизнинг собиқ бошлиғи даволаниб қайтди. У директор ҳузурига кириб енгилроқ ишга ўтказишларини сўради:

— Ғуломова ишни намунали тарзда йўлга қўйипти. Цехни унга ишонса бўлади, — деди у.

Коммунист М. Ғуломова бош бўлган коллективнинг уч ойлик иш якунлари ҳам ибратли бўлди. Коллектив бу давр мобайнида белгиланганидан 30 мингдан зиёд ички ва устки трикотаж кийимларини кўп бичиб берди. Тежаб қолинган умумий хом ашёнинг миқдори 5 минг килограммдан ошди. Бу эса КПСС XXVII съезди шарафига икки кун тежалган хом ашё ҳисобига кенг истеъмол молларини ишлаб чиқаришга имкон беради. Эришилган муваффақиятларга С. Нарзуллаева, С. Раҳимова каби моҳир бичувчилар бошчилик қилаётган бригадалар муносиб ҳисса қўшдилар. О. Ўринова, Ф. Маҳмудова, Г. Жўраева, М. Баратова каби ҳамкасбларим смена нормаларини 130-150 процентга етказиб бажаришмоқда.

Ишчиларимиз меҳнат активлигининг ошиши цехда коллективизм ва ўртоқларча ўзаро ёрдам руҳининг тўла-тўкис қарор топганлиги билан изоҳланади. КПССнинг янги таҳрирдаги Программаси лойиҳасида айтилганидек, бу коллективчилик ахлоқининг ифодасидир. Бу ахлоқ худбинлик, ўз манфаатини кўзлашни рад этади, коллектив манфаатини биринчи планга қўяди.

Халқ манфаатини кўзлаш, меҳнаткашлар фаровонлигини жадал ўстириш, инсонни ҳар томонлама камол топтириш вазифасини ўз олдига қўйган жамиятда шундай бўлиши қонуний ҳолдир.

Муяссар ПЎЛАТОВА,
Бухородаги Тельман номли трикотаж фабрикаси бичувчиси, коммунистик меҳнат зарбдори.

Тошкент булка-кондитер комбинатининг 2-макарон ишлаб чиқариш коллективи ўн биринчи беш йиллик бошидан буён 105 минг тонна юқори сифатли макарон маҳсулотлари тайёрлашга эришди. Бу топшириқдагидан 4 минг тонна кўп. Коллектив ҳозирги пайтда келгуси йилнинг февраль ойи ҳисобига маҳсулот ишлаб чиқармоқда. Суратда: макарон маҳсулотлари ишлаб чиқаришнинг янги автомат линиясига хизмат кўрсатаётган коммунистик меҳнат бригадаси аъзолари Т. Коршунова (чапдан), С. Умаров, А. Маннопов ва Р. Ҳасанова.

С. ВЕЛИЧКИН фотоси (ЎзТАГ).

ЭСТОНИЯ ПЛАКАТЛАРИ КЎРГАЗМАСИ

Ўзбекистон ССР Давлат санъат музейида очилган Эстония плакатлари кўргазмаси атиги иккита зални эгаллаган. Қардош республика рассомлари чизган плакатлар экспозицияси ихчам бўлишига қарамай, ранг-баранг мавзуга бағишланган. Эстония санъаткорлари чизган плакатлар гўё томошабинлар билан тўлқинлантирувчи суҳбат қилиб, уларни тинчлик учун курашга даъват этади, мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштириш билан боғлиқ вазифаларни бажаришга сафарбар этиб, табиатни севиш ва авайлашга ўргатади.

Кўргазмада 12 та Бутуниттифоқ ва халқаро мукофот лауреати Альфредо Салдре чизган плакатлар кенг намойиш қилинган. Унинг тинчлик учун курашга бағишланган плакатлари ҳар бир томошабинни бефарқ қолдирмайди. Хейкки Пузановнинг «Нонни ва меҳнатни қадрла» мавзуидаги плакатлари эътиборни ўзига жалб этади. Улар мен табиатнинг ва инсон меҳнатининг ана шу мўъжизасини авайлаб асраяпманми, деб ўйлашга мажбур этади. (ЎзТАГ).

Бир хат изидан

ШИКОЯТ ЎРИНЛИ, АММО...

Газетхон Ф. Душамовдан редакцияга хат келди. Муаллиф қатор газета ва журналларга обуна бўлганлиги, аммо уларни ўз вақтида олмаётганлиги хусусида куюниб ёзган. Шикоятни текшириш учун Тупроққалъаға йўл олдик.

Тупроққалъа. Амударё қирғоғи бўйлаб Қизилқумга туташган бу массив эндиликда бойликлар хазинасига айланяпти. Янги очилган қўриқ ерларда Хоразм областига қарашли дон ва чорвачилик совхозлари барпо этилган. Ишчилар посёлкаларида турар жойлар билан бир вақтда мактаб, боғча-ясли, савдо ва маиший хизмат тармоқлари қурилиши кенг миқёсда олиб борилмоқда.

Почта бўлими Тупроққалъа қишлоқ Совети биносининг тор бир хонасига жойлашган. Бўлим бошлиғи Ўринбой Машариповни шикоят хати мазмуни билан таништирдик.

— Тўғри, — дея эътироф қилди бошлиқ бамайлихотир, — хат-хабарларни вақтида тарқатиш иложи бўлмаяпти. Баъзан бир неча кунги газета-журналлар йиғилиб қолади. Нима ҳам қилардик, шароит шунақа.

Маълум бўлишича, бу аҳвол тез-тез такрорланаркан. Почта нормал ишламаслигининг сабабини бўлим бошлиғи транспорт носозлиги, Дружба шаҳридан почта кеч етиб келиши, совхозлар марказдан узоқдалиги каби важкарсонлар билан изоҳламоқчи бўлди.

Эҳтимол, бу сўзларда жон бордир. Аммо алоқа хизматидаги тартибсизликни ҳеч қандай баҳона билан оқлаб бўлмайди. Одамлар ҳар кунги почтани орзиқиб кутишади. Газета ва журналларни ўқишга, янгиликлардан хабардор бўлишга иштиёқ катта. Бу ҳақда редакцияга келган хатнинг автори Ф. Душамов қуйидагича ёзади: «Биз чўлга катта маош, моддий манфаат илинжида келмаганмиз. Янги ер очиш халқ фаровонлиги манбаи эканлигини англаб, 1983 йил бошида Тупроққалъага кўчиб келгандик. Ўша вақтда «Гурлан» совхозида атиги ўнта оила эдик, ҳозир бу ерда элликдан ортиқ оила истиқомат қилади. Ишчилар сони уч юздан ошди. Қўшни совхозларда ҳам аҳоли сони тез ўсиб боряпти. Вақтли матбуот нашрларига обуна бўлмаган хонадон йўқ. Нонсиз яшаб бўлмаганидек, газета-журналсиз турмушни тасаввур қила олмаймиз...»

Ф. Душамовнинг фикри тўғри. Ҳозирги вақтда газета, китоб ўқимайдиган зиёли ҳам, ишчи ҳам топилмаслигига аминмиз. Душамовнинг касби ўқитувчи. У ўзи обуна бўлган «Совет Ўзбекистони», «Ўқитувчилар газетаси», «Хоразм ҳақиқати» газеталари, «Партия турмуши», «Ўзбекистон агитатори», «Муштум» журналларининг бир ҳафтадан ортиқ вақт давомида тўпланиб ётган сонларини почта бўлимидан олатуриб, ашёвий далил сифатида редакцияга йўллабди.

Почта бўлимидагилар бундай фактларнинг содир бўлишига кўникиб қолишган. Дружба шаҳар алоқа тармоғи (бошлиғи С. Бекжонов) чўлқуварларга хизмат кўрсатадиган ана шу почта бўлими нормал ишлаши учун шароит яратиб бермаган. Обуначилардан тушган шикоятлар оқибатсиз қоляпти. Тупроққалъа қишлоқ Совети раиси К. Қиличев почтани доимий транспорт билан таъминлаш масаласини ҳал этишга бефарқ қараб келмоқда. Қизиғи шундаки, шикоят ўринли эканлигини ҳамма эътироф қилади-ю, бироқ муаммони ҳал этишга, сансалорликка чек қўйишга келганда эса бу ҳақда ҳеч ким қайғурмайди.

Бизнингча, обуначи ҳақ. Важ-баҳонага ўрин йўқ. Почта аниқ ишлаши, график бузилмаслиги, газета-журналлар, хат-хабарлар эгаларига ўз вақтида етказиб берилиши шарт. Дружба шаҳар ижроия комитети, Хоразм область алоқа ишлаб чиқариш-техника бошқармаси чўлқуварлар эҳтиёжига тоқайгача эътиборсизлик билан қарашаркин?

Ф. ЗОҲИДОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

XX АСР МЎЪЖИЗАЛАРИ

«РУСЛАН»—САМО ПОЛВОНИ

Дунёда энг улкан самолётни рекорд парвозига ҳозирлашаётган эди.

У аэродромда астрономик обсерватория гумбазини эслатувчи қавариқ тумшуғини баланд кўтарганча турарди. Унинг олдинги ва орқа эшикларига бирин-кетин юк машиналари кирмоқда. Ўнлаб тонналик юк кўтарувчи борт кранлари узун бетон плита бойламларини самолётнинг юк кабинасига жойлаштирмоқда. Кабинага оғирлиги 40 тоннадан зиёд тўқ сариқ рангдаги тиркалма автомобиль ҳам бемалол кириб тўхтади.

— 171 тонна-ю, 219 килограмм юк ортилди, — ҳисоб-китоб қилди спорт комиссари.

Юкнинг ҳаддан ташқари оғирлигидан самолёт аэродром бетон йўлкаларига ёпишиб кетгандек. Аммо бу фақат кўринишдангина шундай эди. Юк ортиш-тушириш эшиклари аста-секин ёпила бошлади. «Руслан» деб номланган АН-124 маркали йирик ҳаво лайнери ниҳоятда катта бўлишига қарамай, дадил тезлай бошлади.

«Пўлат қуш» учиш чизиғига етар-етмас, унинг ўта кучли турбиналари гувиллаб, залворли ғилдираклари ердан узилди. Рекорд парвозни хизмат кўрсатган синовчи-учувчи Владимир Терский бошқариб борарди.

Орадан роса саккиз минут ўтгандан сўнг «Руслан» икки километр баландликка кўтарилди. Ана шу баландлик бундан 7 ой олдин юк ташиш бўйича жаҳон рекордини ўрнатган Американинг С-5А «Гэлакси» самолёти учун энг юқори марра бўлган эди. Бўлмаса «Гэлакси»га совет самолётига нисбатан 1,5 баравар кам юк ортилганди.

Учишнинг эллигинчи минутида «Руслан» 10750 метр баландликда эди. Шундан сўнг самолёт аэродром сари пастлай бошлади. Ҳали унинг ёнилғи бакларида яна бир неча соатга етарли запас бор эди.

Бу воқеа 1985 йил 26 июлда содир бўлди. Самолёт қўниши билан учувчи В. Терский телефонга ошиқди. У Киев билан, О. К. Антонов номли конструкторлик бюроси билан боғланди.

Зеро, худди шу ерда, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Пётр Васильевич Балабуев бошлиқ конструкторлик бюросида АН-124 «туғилган» эди. «Руслан»да ўрнатилган рекорд ҳақидаги хушхабарни эшитиб, бош конструктор ҳаяжонини яшира олмади. Қизғин қутлаётган ҳамкасбларининг олқишлари сўнггида у ишчан ва жиддий оҳангда деди:

— Ҳаммаси кўзда тутилганидек бўлди!

... 1985 йил ёз ойида Париж яқинидаги Ле Буржеда халқаро авиация ва космонавтика салонида ўтказилган матбуот конференциясида: АН-124 Американинг С-5А «Гэлакси» самолётидан нимаси билан тубдан фарқ қилади?» деб сўрашганида, у, лўнда қилиб: «Ҳар жиҳатдан», деб жавоб берган эди.

Бу ҳаво «баҳодири»ни яратиш нима учун зарур бўлиб қолди?

Ўн иккинчи беш йилликда Сибирь ва Узоқ Шарқнинг чекка районларидан фойдали қазилмаларни қазиб олиш янада тезлашади. Уларни ташиб олишда, албатта, Байкал-Амур темир йўл магистрали хизмат қилади. Аммо ўзлаштиришнинг тез ва юқори суръати оғир юк ташувчи самолётларнинг бу ишга жалб қилишни тақозо этади. Юк ташиш бўйича 70-йиллар рекордчилари — ИЛ-76 ва АН-22 «Антей» самолётлари Сибирь ҳаво трассаларида аъло даражада иш берди. Бироқ юк ташишнинг кескин ошганлиги бу транспортлардан ҳам бақувватроқ самолёт яратиш вазифасини кўндаланг қўйди. «Руслан» бу соҳада техниканинг сўнгги ютуғи бўлди.

АН-124 самолётининг юк салонига икки қатор қилиб жойлаштирилган трактор, автобус, юк машиналаридан ташқари кўчма электр станциялар ва бир нечта экскаваторни сиғдириш мумкин. «Руслан» бетон билан қопланмаган аэродромларга қўниши ва улардан кўтарилиши мумкин. Тараққий этиб келаётган районлар шароитида бу афзалликнинг асқотиши турган гап.

Шундай қилиб, АН-124 Сибирь ҳаво трассаларига чиқади. П. В. Балабуев бошчилигидаги конструкторлик бюроси эса навбатдаги янги лойиҳа устида иш бошлаб юборди. Яратилажак самолёт эса ўзидан олдингиларидан ҳар жиҳатдан устун бўлиши керак. «Руслан» ва ихтиро қилинаётган янги маркадаги самолётлар олдида XXI асрда хизмат қилиш вазифаси турибди.

В. КОЛИНЬКО,
АПН мухбири.

Суратда: АН-124 «Руслан» самолёти.

Ю. Королев фотоси. (ТАСС).

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

ЯНА ДИНОЗАВР ЭМАС

● Кўл ўқтин-ўқтин сув остида аллақандай баҳайбат бир нарса ағдарилаётгандек «қайнай» бошлайди. Баъзан сув юзида узунлиги йигирма метрларгача борадиган ингилмачак бир жисм пайдо бўлади. Шунда каттакон бир махлуқнинг қудратли ўкириги узоқ вақт эшитилиб туради.

Бу гўё Шотландиянинг Лох-Несс кўлида яшайдиган машҳур Несси — қадимги динозавр тўғрисидаги яна бир қисса эмас. Жамбул областидаги одам оёғи етиши қийин Кўккўлдаги ғаройиб ҳодисалар тўғрисида уни кўрганлар неча бор гапириб берганлар.

СССР Фанлар академияси ҳайвонот эволюцион морфологияси ва экологияси институтининг экспедицияси шу афсонавий маҳлуқ сирини очди. Олимлар «Динозавр яшайдиган» кўл музлик давридан қолган бўлиб, морена (тош) ётқизиқлари воронкасида ётишни аниқладилар. Кўл тубидаги лой босган ёриқлар ундан пастдаги моғоралар билан боғланган. Баъзан зич лой тиқини ювилиб кетади ва сув ер остига ўтади. Шунда сув юзида каттакон воронкалар — «ғалати бир маҳлуқ» излари пайдо бўлади. Сув оқими билан бирга ҳаво ҳам сўрилса, кўл «ўкира бошлайди».

Моғоралар сувга тўлиб турганида ёриқларни яна турли чўкиндилар тўлғаза бошлайди. Орадан маълум фурсат ўтгач, моғоралардаги сув сизиб кетади ва кўл сувининг оғирлиги остида тиқин яна бузилади ва бояги ишларнинг ҳаммаси такрорланаверади.

Шу таҳлитда Кўккўлдаги «жонивор» тўғрисида тўқилган кўпдан кўп ривоятлар ва бошқа жойлардаги шундай ривоятларга ҳам чек қўйилган бўлиши мумкин. Лох-Несс ривояти ҳам қадимги музлик давридан қолган кўлдаги табиий омиллар таъсири натижаси бўлиши мумкин, холос.

ВОЛОГДА ОБЛАСТИДАГИ БУХОРО

● Бухоро Ўрта Осиёдагина эмас, шу билан бирга... Вологда областида ҳам борлигини биладиган кишилар жуда оз.

Бу ердаги Бухоро — Вожегод районида жойлашган кичик бир қишлоқдир. Лекин номларнинг тўғри келганлиги ўрмонлар орасидаги қишлоқ билан кўҳна шаҳар ўртасида бирон алоқа борлигини билдирмайди. Вологда диёрида қадим замонларда унумсиз ерларни Бухоро деб айтишарди. Бундай ерлар уч-тўрт йилда озгина қора буғдой ҳосили берарди, холос.

(ТАСС).

ОБ-ҲАВО

Синоптикларнинг хабар беришларича, Ўзбекистонда ҳаво булутланиб туради. Фарғона водийсида ёғингарчилик бўлмайди, Қорақалпоғистон АССР ва Хоразм областида қор ёғади, Бухоро ва Навоий областларида ёғингарчилик бўлади, республиканинг қолган территориясида кечаси ёғингарчилик бўлмайди, кундузи эса ёмғир ёғади. Жануби-шарқдан эсувчи шамол йўналиши ўзгариб, секундига 9—14 метр тезликда Шимоли-ғарбдан эса бошлайди. Шамолнинг тезлиги баъзи жойларда секундига 17—22 метр кучайиб, чанг-тўзон кўтарилади. Қорақалпоғистон АССР ва Хоразм областида кечаси ва кундузи 1—6 даража совуқ, Бухоро ва Навоий областларида 4—9 даража иссиқ, Фарғона водийсида кечаси 2—7, кундузи 8—13 даража иссиқ, қолган территорияда кечаси ва кундузи 9—14 даража иссиқ бўлади. Кечга томон ҳарорат бироз пасайиб, 3—8 даража иссиқ бўлади.

Тошкентда ҳаво булутли бўлади, кундузи ёмғир ёғиши кутилади, Шарқдан эсаётган шамол йўналиши ўзгариб, Ғарбдан секундига 9—14 метр тезликда эса бошлайди ва кучайиб 17—22 метрга етади, чанг-тўзон кўтарилади.

(ЎзТАГ).

Редактор **Л. ҚАЮМОВ.**

РЕКЛАМА ✲ ЭЪЛОНЛАР

РЕСПУБЛИКА КИНОФИЛЬМЛАР ПРОКАТИ КОНТОРАСИ
ДЕКАБРЬ ОЙИДА
ЭКРАНЛАРГА ЯНГИ БАДИИЙ ФИЛЬМЛАРНИ ЧИҚАРДИ

«ВАҲШИЁНА ҚОНУНЛАР ДАВРИДА»

Сценарий муаллифи — Арво ВАЛТОН.
Режиссёр — Олав НЕУЛАНД.
Ролларда — Арво КУКУМЯГИ, Регина РАЗУМА, Эгон НУТЕР ва бошқалар.

Халқ оғзаки ижодининг намуналари асосида яратилган бу тарихий — саргузашт фильм XIV асрда Эстонияда юз берган воқеалар ҳақида ҳикоя қилади. Ўша вақтда бу ўлкада немис рицарлари орденлиги зулми авжида эди.

«ТАЛЛИНФИЛЬМ» КИНОСТУДИЯСИ МАҲСУЛОТИ.

«ИККИ ЁҚЛАМА ҚОПҚОН»

Сценарий муаллифи — Владимир КУЗНЕЦОВ.
Режиссер Алоиз БРЕНЧ.
Ролларда — Альгис МАТУЛЕНИС, Лилита ОЗОЛИНЯ, Юрис ЛЕЯСКАЛНС, Янис ЗАРИНЬШ ва бошқалар.

Бу фильмнинг воқеалари марказида милиция ва давлат хавфсизлиги ходимларининг давлатимизнинг бойлиги — ноёб санъат асарларини чет элларга олиб чиқиб кетишга уринадиган жиноятчилар группасига қарши кураш воқеалари туради.

РИГА КИНОСТУДИЯСИ МАҲСУЛОТИ.

В. П. Чкалов номли Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси ва Тошкент экскаватор заводига қарашли
17-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
1985-86 йил учун
қуйидаги ихтисослар бўйича

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

программали бошқариладиган станокларда ишловчи токарлар, учиш аппаратларининг йиғувчи-слесари, механика-йиғув ишлари слесари, саноат ускуналари ремонти бўйича слесарь, дипломли газ электр пайвандловчи, техник назорат бўлими контролёри, электр ускуналарини ремонт қилиш ва улардан фойдаланиш бўйича электромонтёрлар, электр кўприкли кран машинисти. 15 ёшдан ошганлар қабул қилинади. Ўқиш муддати — 3 йил;

металлар бўйича токарь, саноат ускуналари ремонти бўйича слесарь, механика-йиғув ишлари слесари, электр кўприкли кран машинисти, электр пайвандловчи, техник назорат бўлими контролёри (бу касбга асосан қизлар қабул қилинади), 17 ёшдан ошганлар қабул қилинади. Ўқиш муддати — бир йил.

машинада қолиплаш қолипловчиси. 17 ёшдан ошганлар қабул қилинади. Ўқиш муддати — 10 ой.

100 сўм стипендия берилади.

Ўқишга 8-10 синф ҳажмида маълумотли йигит ва қизлар қабул қилинади.

Билим юртига 8 синф ҳажмида маълумот билан қабул қилинганлар 3 маҳал иссиқ овқат, кўчалик ва иш кийими, ишлаб чиқариш практикасини ўтиш даврида иш ҳақининг 50 проценти билан таъминланади.

Бир йил муддатли ўқишга қабул қилинганлар 65 сўм миқдорида стипендия ҳамда ишлаб чиқариш практикаси даврида иш ҳақининг 50 процентини оладилар.

Ўқиш муддати иш стажига киради.

Билим юртида техника ижодкорлиги, радиоҳаваскорлик, фото, бадиий ҳаваскорлик тўгараклари, ўзбек халқ чолғу асбоблари ансамбли, вокал-чолғу ансамбли фаолият кўрсатади. Секциялар ишлаб турибди. Ёзги таътил пайтида ўқувчилар «Чимён» лагерига ва Ватанимизнинг қаҳрамон шаҳарлари бўйлаб бошқа туристик саёҳатларга чиқадилар.

Билим юртини битирганлар институт ва техникумларга киришда имтиёзлардан фойдаланадилар.

Ўқишга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни тақдим этишлари лозим: директор номига ариза, таржимаи ҳоли, туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома ёки паспорт, маълумоти тўғрисидаги гувоҳнома ёки аттестат, турар жойидан справка, медицина справкаси (286-форма), 6 дона фотосурат (3х4 см.).

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, Т. Содиқов кўчаси, 6-уй (4,5-троллейбусларнинг «Экскаватор заводи» бекати; 3, 22, 23, 29-трамвайларнинг «Старт» стадиони» бекати). Телефон 35-61-30.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг
ТУПРОҚШУНОСЛИК ВА АГРОХИМИЯ ИНСТИТУТИ
лабораториялар бўйича
вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

мудирлар: тупроқ физикаси ва технологияси, тупроқ эрозияси;

кичик илмий ходим — тупроқ генезиси ва географияси.

Конкурс муддати — 29 декабргача.

Мурожаат учун адрес: 700109, Тошкент шаҳри, Қамарнисо кўчаси, 3-уй. Телефон 46-09-50.

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 20/XII да **Корсар**, 21/XII да **Флория Тоска.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 20/XII да **Отелло**, 21/XII да **Куёв.**

Тошкент шаҳар Октябрь район партия комитети ва халқ депутатлари район Советининг ижроия комитети Октябрь район ижроия комитети раисининг ўринбосари Ҳ. М. Усмоновага отаси **Матвали АБДУВАЛИЕВнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

20 ДЕКАБРЬ, ЖУМА

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

МОСКВА-I. 9.00 — «Время». 9.40 — «20 декабрь». Бадиий фильм. 4-серия. 10.45 — Телефильм. 11.35 — Концерт. 12.20 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильмлар. 16.00 — «Рус тили». 16.30 — «Подмосковьенинг агросаноат комплекси». 17.00 — «Ерда, самода ва денгизда». 17.30 — Илмий-оммабоп фильм. 17.50 — «А. Гайдар қаҳрамонлари — экранда». 19.15 — «Дунё воқеалари». 19.30 — Халқ куйлари. 19.45 — «Ҳаётимиз программаси». 20.10 — Мультфильм. 20.20 — Телефильм. 21.30 — «Время». 22.05 — «Салют, фестиваль!» 23.35 — «Дунё воқеалари».

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Телефильм. 9.35 — «Табиатшунослик». 10.05 — «Инглиз тили». 10.35 — Концерт. 11.35 — Ўқув кўрсатуви. 12.05 — Илмий-оммабоп фильм. 13.10 — Рус санъати. 14.30 — Россияда 1905-1907 йиллардаги революциянинг 80 йиллигига. 15.15 — Вс. Вишневский — коммунист ёзувчи. 16.05 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — «Камалак». 19.15 — «Шахмат мактаби». 19.45 — Ҳужжатли фильм. 20.15 — М. Глинка. «Тугалланмаган соната». 20.30 — «Хайрли тун, кичкинтойлар». 20.50 — Оғир атлетика. СССР чемпионати ва кубоги. 21.30 — «Время». 22.05 — Телефильм. 22.20 — Хоккей. Халқаро турнир. Финляндия — Швеция.

ТОШКЕНТ-I. 7.30 — Ритмик гимнастика. 7.50 — Мультфильм. 8.00 — «Тонгги тароналар». 8.10 — «Ўринбосарлар улғаймоқда». 8.30 — «Ахборот». 18.00 — Янгиликлар. 18.15 — Мультфильмлар. 18.45 — «Ёшлик». 19.15 — «Сўз кетидан сўз келар». 19.30 — «Ахборот». 19.45 — «Саволларингизга жавоб берамиз». 20.30 — «Ахборот». 20.50 — Концерт. 21.30 — «Время». 22.05 — «Оталар сўзи — ақлнинг кўзи». 23.05 — Халқаро аҳвол кундалиги.

ТОШКЕНТ-II. 9.00 — 16.10 — Москва-II. 18.10 — «042 қаерда?». Бадиий фильм. 19.20 — Телефильм. 19.30 — «Ахборот». 19.45 — Ритмик гимнастика. 20.05 — Телефильм. 20.30 — «Ахборот». 20.50 — Телефильм. 21.00 — «Яхши кайфият хизмати». 21.30 — Москва-II.

РАДИО

БИРИНЧИ ПРОГРАММА: 8.30 — «Меҳнат шарофати». 9.30 — «Совет Ўзбекистони: одамлар, ишлар ва режалар». 10.15 — Танбур тароналари. 11.15 — Болалар учун эшиттириш. 12.10 — «Узбекистан индустриальный». 13.00 — «Чорвадор». 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.40 — «Гулдаста». 16.00 — «Дўстларимиз овози». 17.00 — Ўқувчилар учун эшиттириш». 18.15 — «Социалистик турмуш тарзи». 18.30 — «Ялла» ансамблининг концерти. 19.25 — «Мароқли дам — меҳнатга ҳамдам». 19.50 — «Халқаро кундалик». 21.15 — «Ёшлик». 22.30 — «Бугун — радиотеатрда». 23.40 — Дам олиш концерти.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Редакция адреси: 700047, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Хатлар ва оммавий ишлар бўлими телефонлари — 33-21-43, 32-53 16, 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06.